

Kommunal- og
moderniseringsdepartementet

Nytt fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Bjørn Casper Horgen, avdelingsdirektør, Planavdelingen

Molde, 27. november 2018

- Klima, energi, klimatilpassing sept. 2018
- Strandsonen revideres innen 2020
- Sjø: vurderes 2020
- Fjell: vurderes 2020
- Vernede vassdrag, Barn og unge, SBAT videreføres

Nye kommer i februar 2019

P.t. ingen. (SPB lokalisering av kjøpesentre og handel gikk ut 1.7.2018)

Nivå	Retningslinjer - programmer	Midlertidig båndlegging	Bindende arealplaner
	<ul style="list-style-type: none"> Nasjonale forventninger Statlige planretningslinjer 	<ul style="list-style-type: none"> Statlige planbestemmelse 	<ul style="list-style-type: none"> Statlig arealplan
Regionalt	<ul style="list-style-type: none"> Regional planstrategi Regional planer 	<ul style="list-style-type: none"> Regional planbestemmelse 	
Lokalt	<ul style="list-style-type: none"> Kommunal planstrategi Kommuneplanens samfunnsdel og kommunedelplan 	(inngår i bindende planer)	<ul style="list-style-type: none"> Kommuneplanens arealdel Reguleringsplan

Vedtas av KMD etter anmodning fra fagdepartement

I tråd med planstrategi

I tråd med planstrategi + løpende

Innen høst 2020

Innen høst 2020

I tråd med planstrategi

Arealplaner og innsigelser 2017

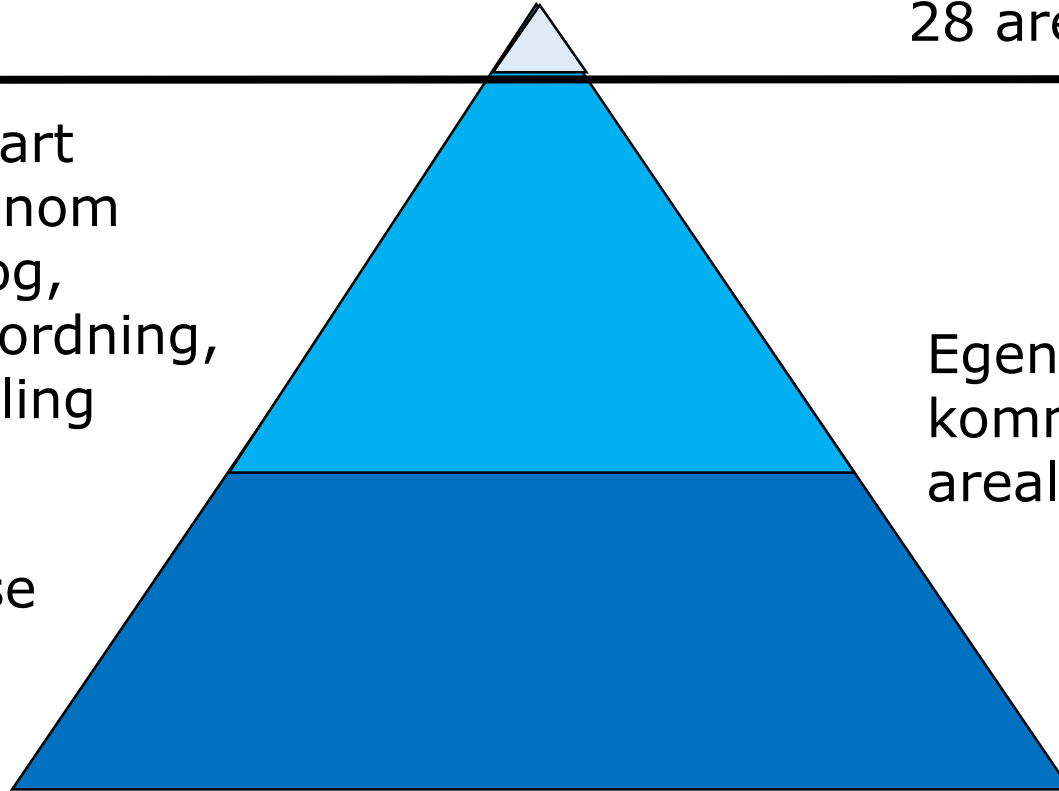
Innsigelse fremmet til
19% av reg.planer og
51% av komm.planer

Avklart
gjennom
dialog,
samordning,
mekling

Avgjort av
departementet
28 arealplaner

Egengodkjent i
kommunene 1749
arealplaner

Uten innsigelse

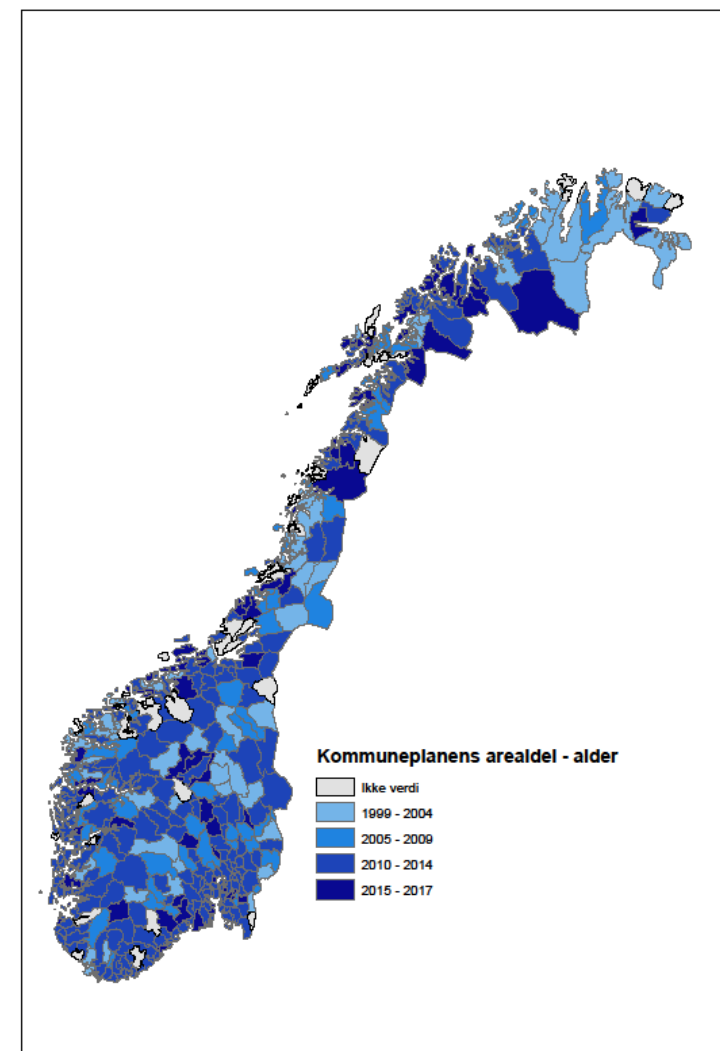
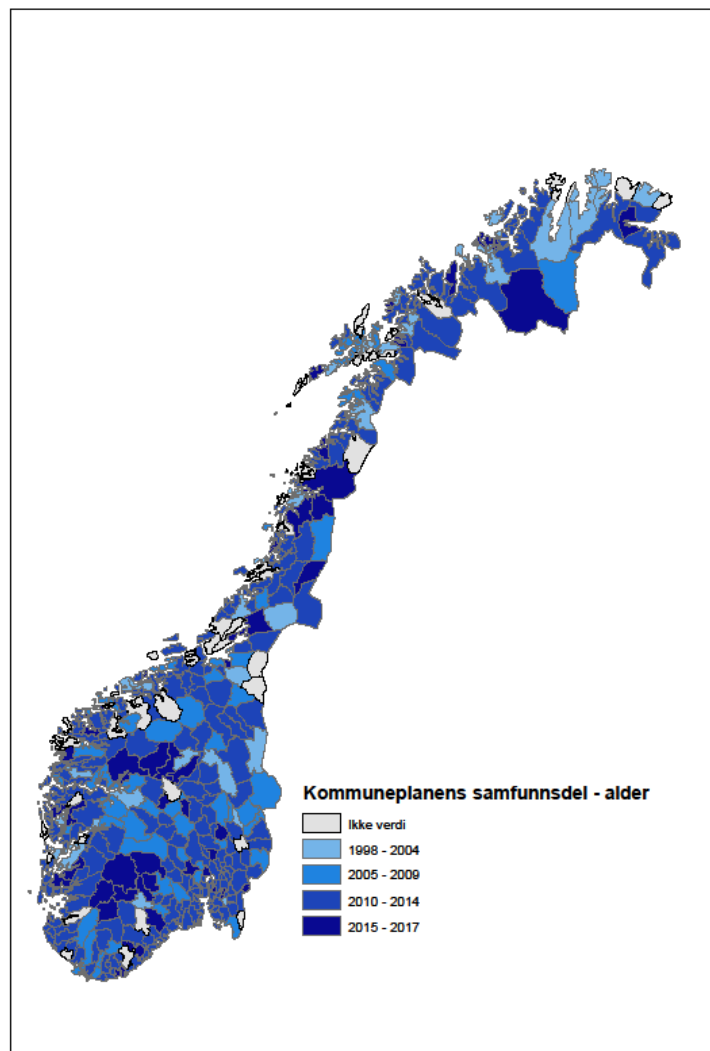

Oppdaterte planer på overordnet nivå

I 2017 var gjennomsnittlig alder på samfunnsdelen 4,2 år og for arealdelen 4,9 år. Positiv utvikling.

170 kommuner har økonomiplan som inngår i kommuneplanens handlingsdel. Positiv utvikling, men ønskes økt.

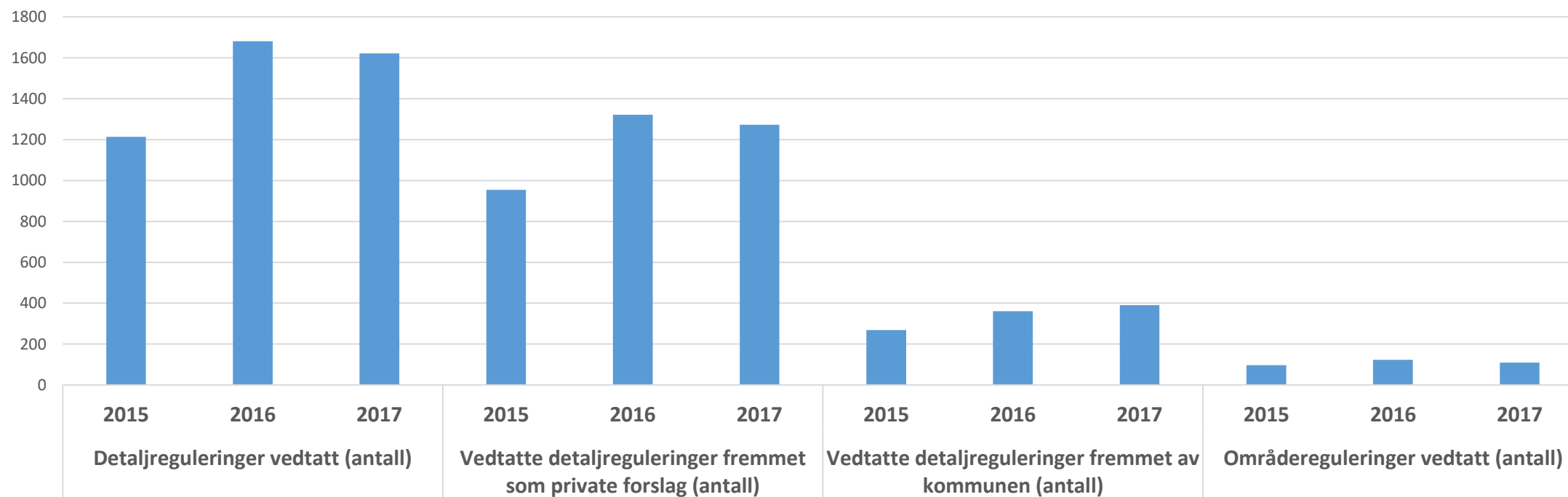
Planstrategier – for mange har ikke revidert. ALLE må få revidert i løpet av 2020!

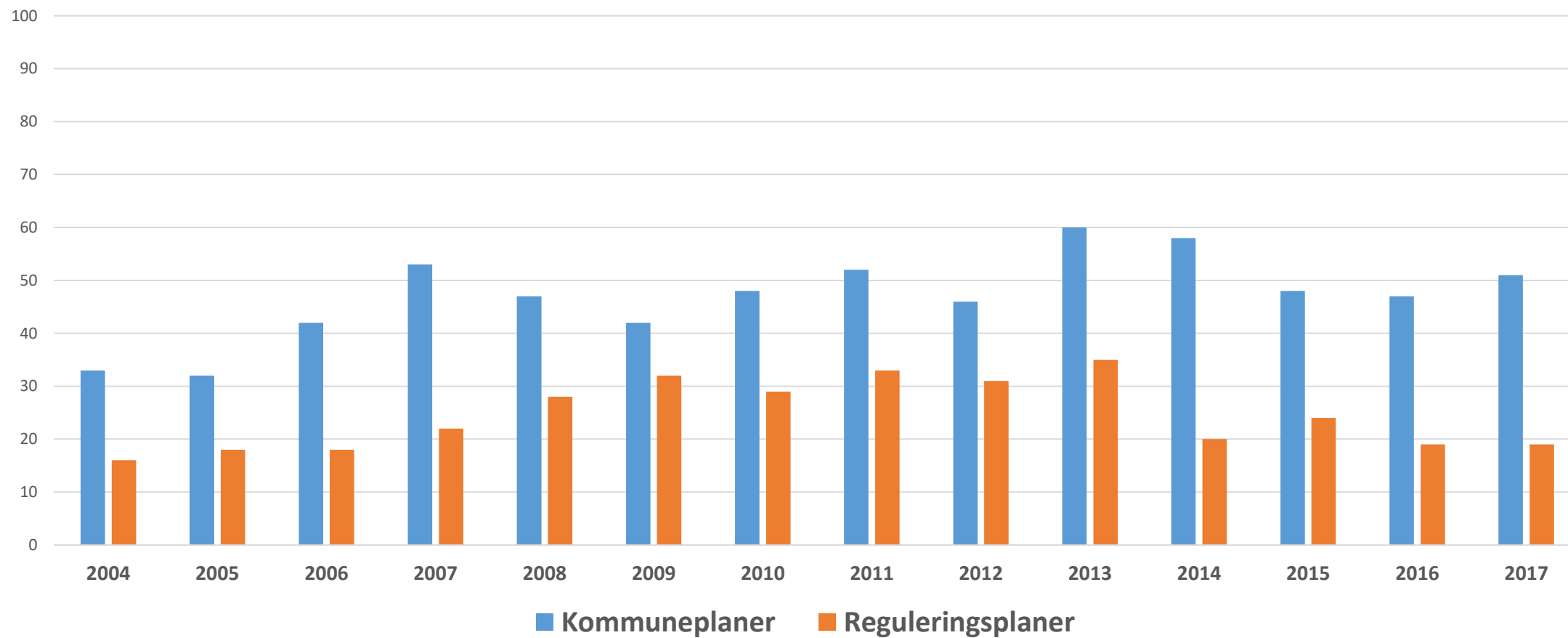
Antall vedtatte arealplaner.

	2015	2016	2017
Kommuneplanens arealdel	69	33	27
Kommunedelplaner for areal	77	61	39
Reguleringsplaner	1924	1797	1711

Antall vedtatte reguleringsplaner fordelt etter type

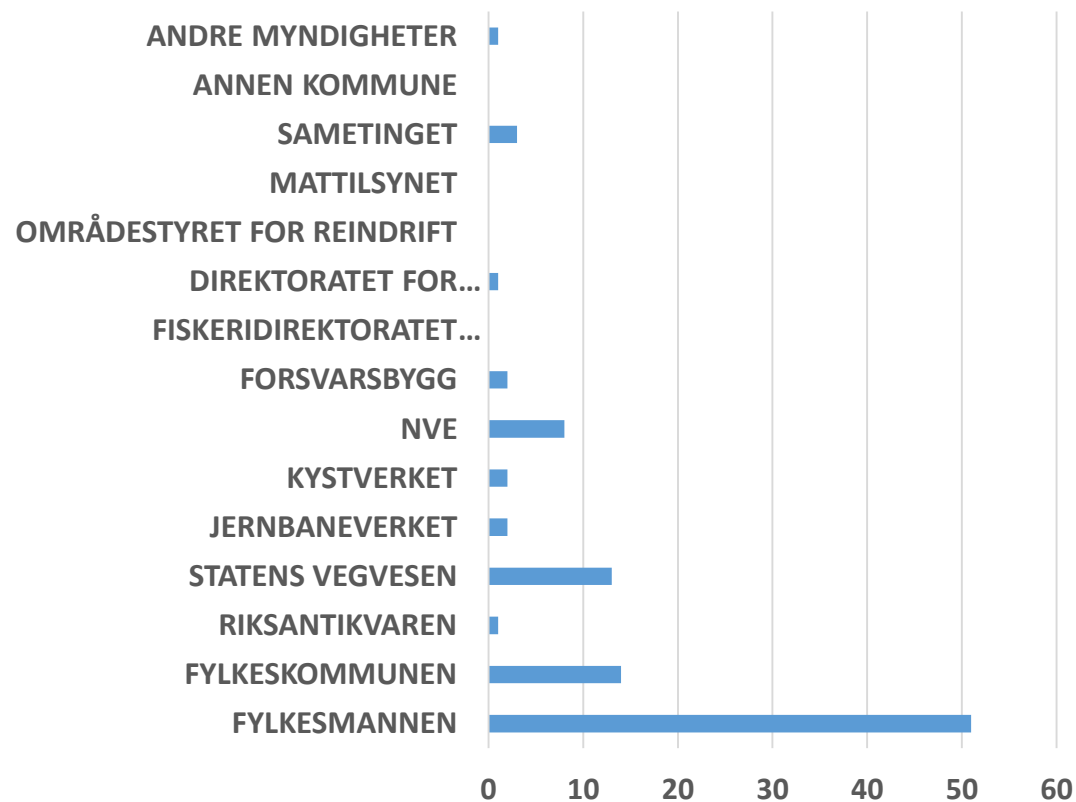
Andel planer møtt med innsigelse

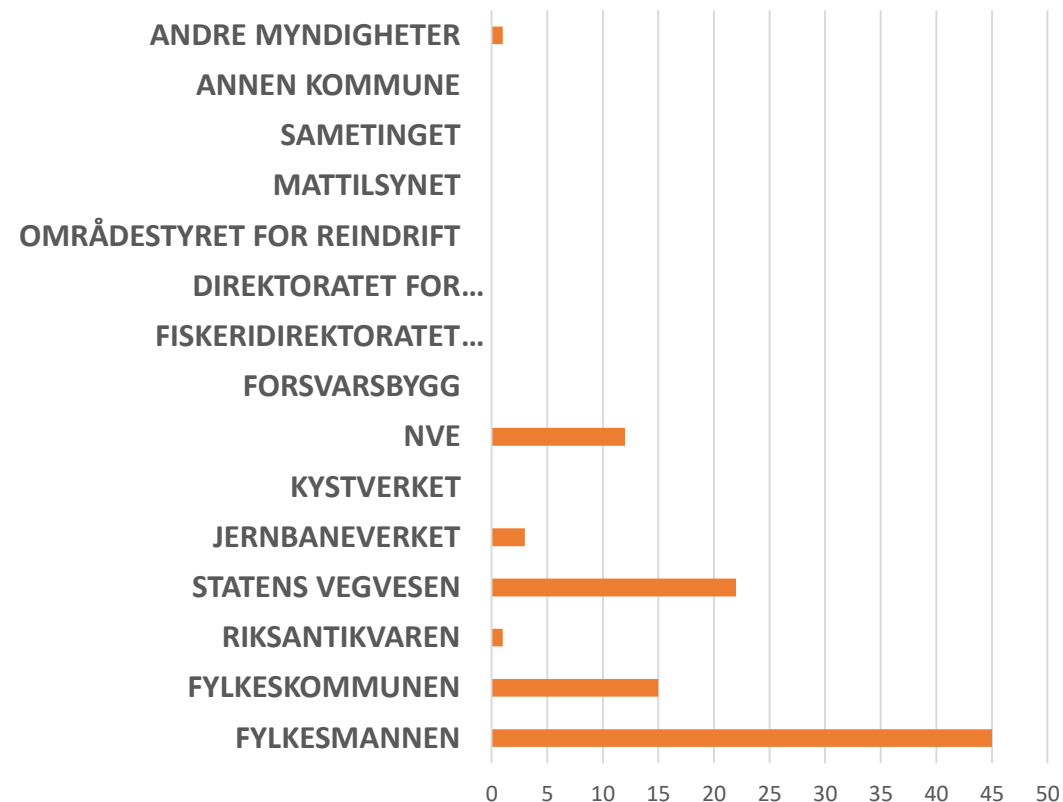
Kilde: Kostra, SSB.
(2017 er foreløpige tall)

Fordeling i prosent per innsigelsesmyndighet

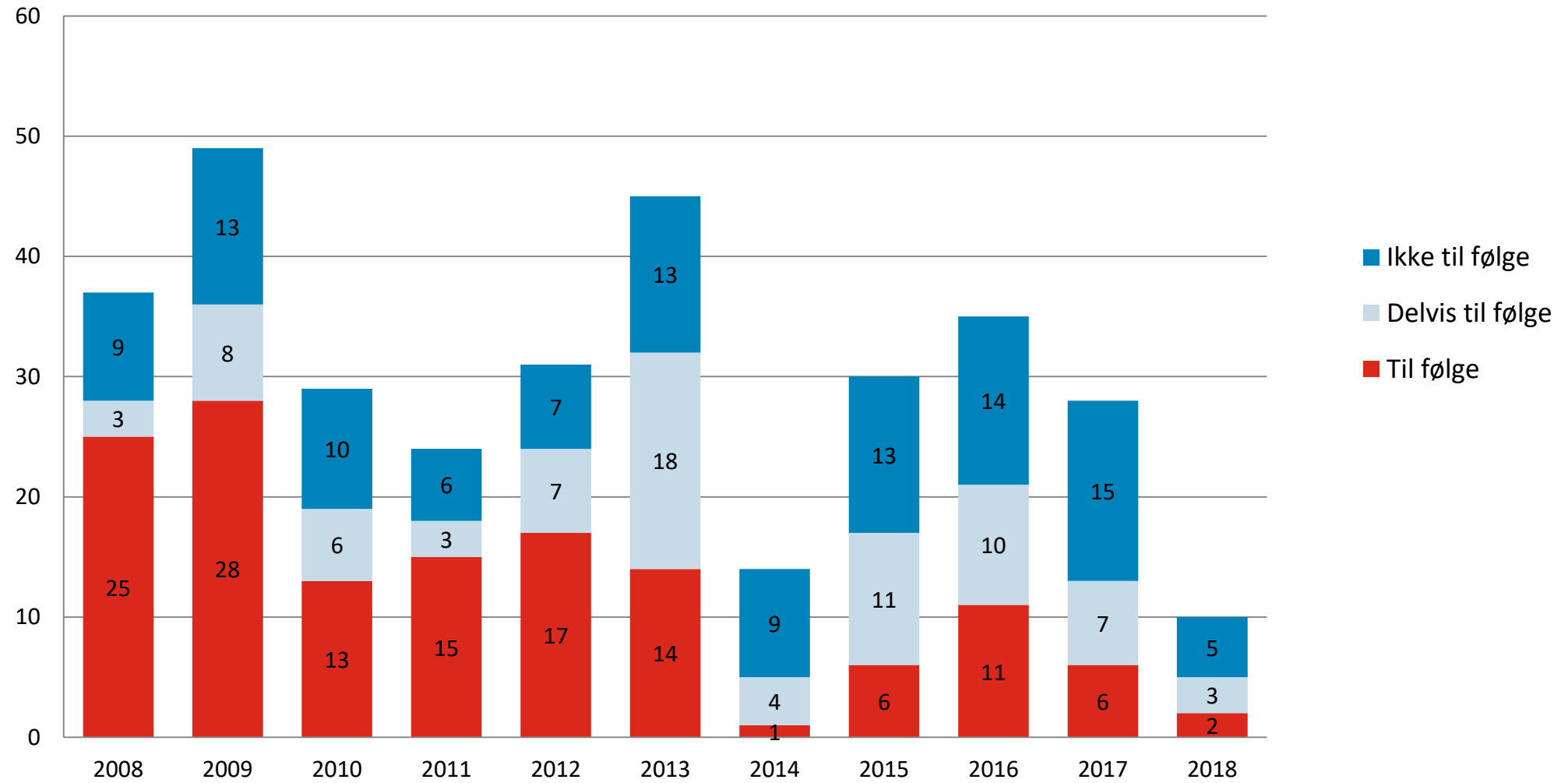
KOMMUNEPLAN

REGULERINGSPLAN

Departementets avgjørelser i innsigelsessaker (antall)

FNs bærekraftsmål 11 og Ny urban agenda

- FNs bærekraftsmål 2015 – mål 11:
Gjøre byer og bosettinger inkluderende, trygge, robuste og bærekraftige
- KMD: Ansvar for koordinering av rapportering og oppfølging
 - Årlig rapportering til FN og i statsbudsjettet
- Ny Urban Agenda 2016
 - Implementeringsverktøy for målene, særlig mål 11

Medvirkning

§ 5-1

- Enhver som fremmer planforslag skal legge til rette for medvirkning. Kommunen skal påse at dette er oppfylt i planprosesser som utføres av andre offentlige organer eller private.
- Kommunen har et særlig ansvar for å sikre aktiv medvirkning fra grupper som krever spesiell tilrettelegging, herunder barn og unge. Grupper og interesser som ikke er i stand til å delta direkte, skal sikres gode muligheter for medvirkning på annen måte.

Information

Old age dependency DEMOGRAPHY

Year

2000

Administrative units

Municipalities

DISPLAY

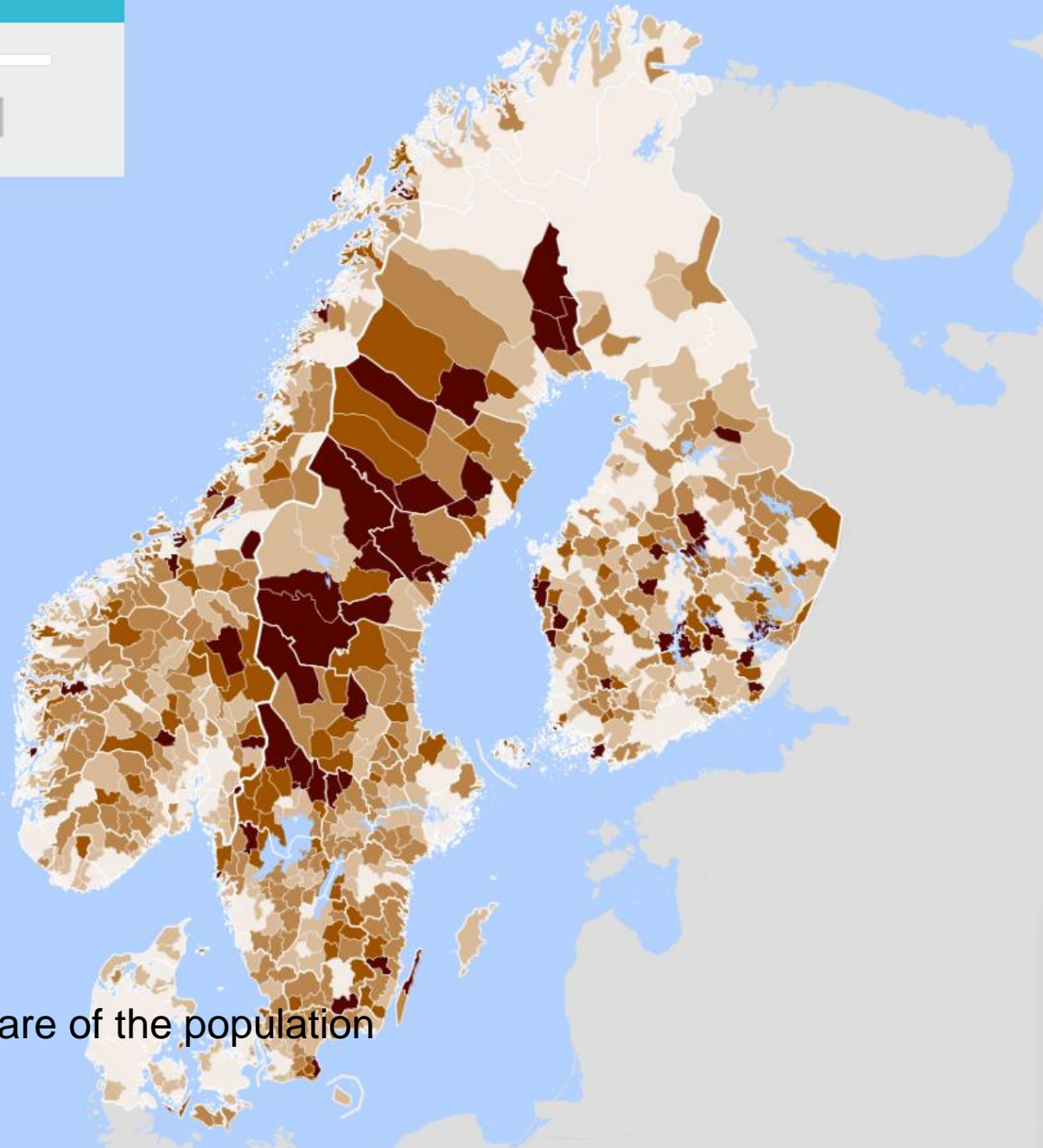
Population aged 65 and more as a share of the population aged 15-64 years. Municipal and

Time series

2000

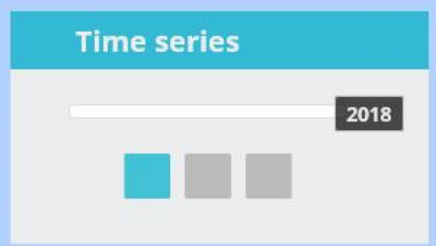

Population aged 65 and more as a share of the population aged 15-64 years. 2000.

Time series

2018

A time series control panel featuring a horizontal slider bar with a white handle positioned at the right end, labeled '2018'. Below the slider are three square color swatches: a teal one on the left, and two grey ones on the right.

Information

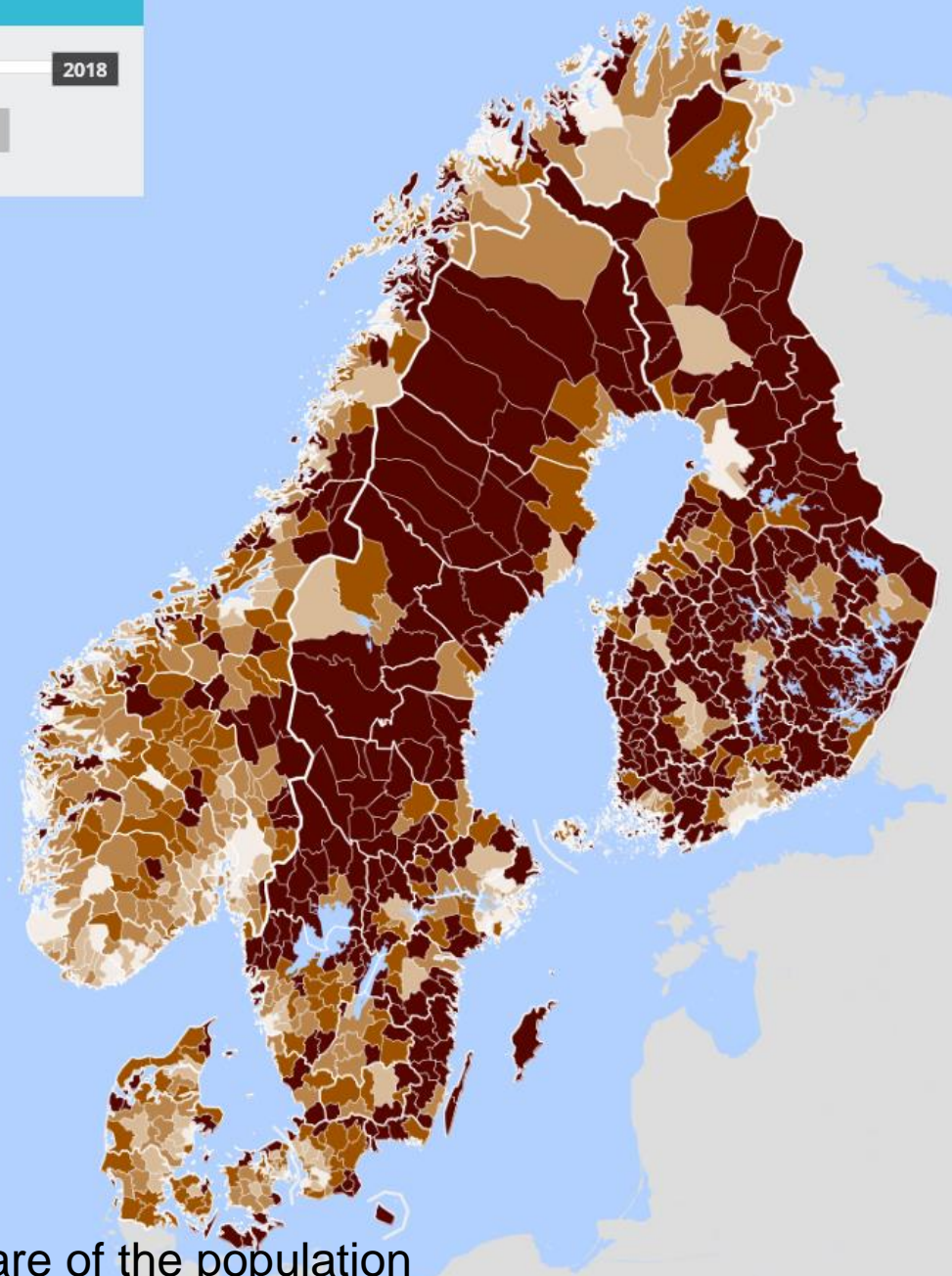
Old age dependency
DEMOGRAPHY

Year
2018

Administrative units
Municipalities

DISPLAY

Population aged 65 and more as a share of the population aged 15-64 years. Municipal and

Population aged 65 and more as a share of the population aged 15-64 years. 2018

Dagens utfordring

Økt fortetting og større mangfold krever mer variasjon og bedre kvalitet i utforming av omgivelsene.

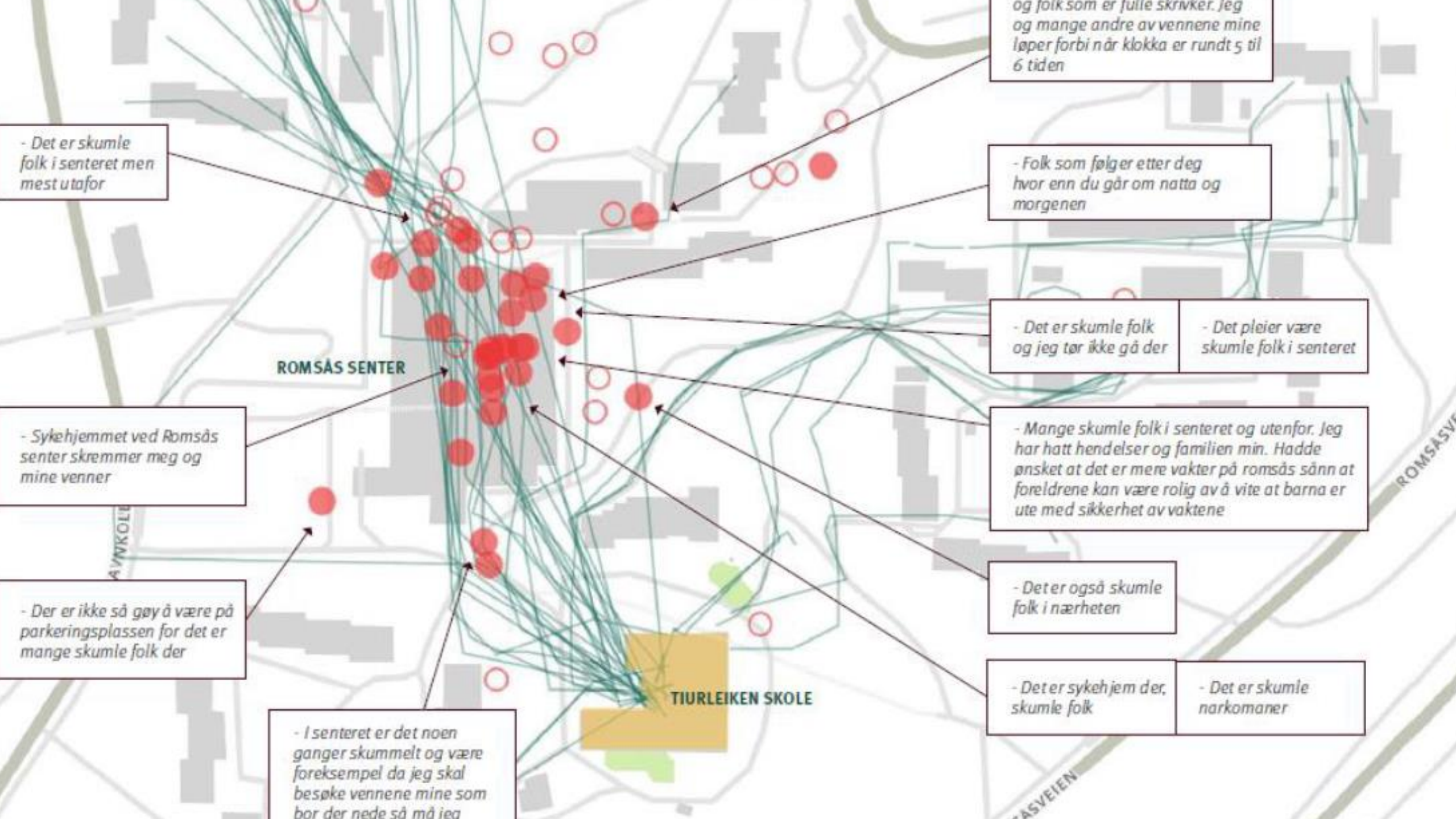
Manglende fokus på mennesket og den sosiale bærekraften og betydningen det har for bo- og livskvalitet for innbyggerne.

O A
D G

A group of children are sitting on the grass, wearing various colorful clothing and shoes. The image is partially obscured by a semi-transparent white box containing text.

Barnetråkk: En metode som gjør det mulig for kommunen å involvere barn og unge i planprosesser.

- Det er skumle folk i senteret men mest utafor

og folk som er fulle skrivker. Jeg og mange andre av vennene mine løper forbi når klokka er rundt 5 til 6 tiden

- Folk som følger etter deg hvor enn du går om natta og morgenen

- Det er skumle folk og jeg tør ikke gå der

- Det pleier være skumle folk i senteret

- Sykehjemmet ved Romsås senter skremmer meg og mine venner

- Mange skumle folk i senteret og utenfor. Jeg har hatt hendelser og familien min. Hadde ønsket at det er mere vakter på romsås sånn at foreldrene kan være rolig av å vite at barna er ute med sikkerhet av vaktene

- Der er ikke så gøy å være på parkeringsplassen for det er mange skumle folk der

- Det er også skumle folk i nærheten

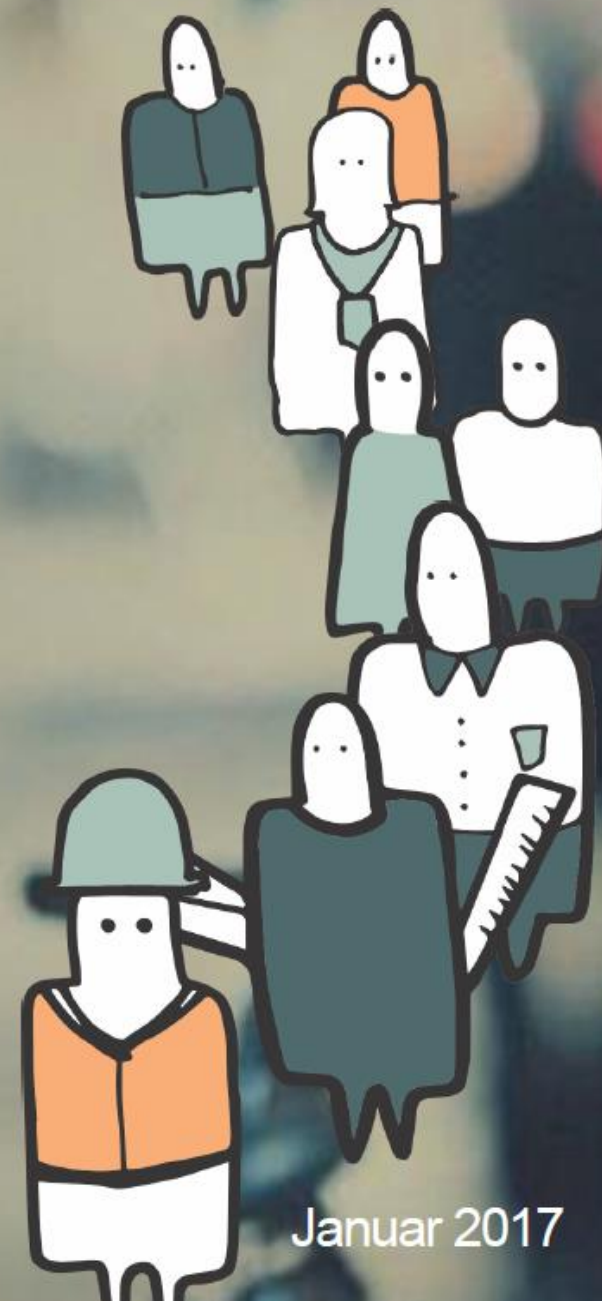
- I senteret er det noen ganger skummelt og være foreksempel da jeg skal besøke vennene mine som bor der nede så må jeg

- Det er sykehjem der, skumle folk

- Det er skumle narkomaner

Folkeetråd

Behovs- og mulighetsanalyse – et utdrag
Leveranse fra Designit på oppdrag for DOGA
Støttet av Kommunal- og moderniseringsdepartementet

Hva er FolkeTråkk?

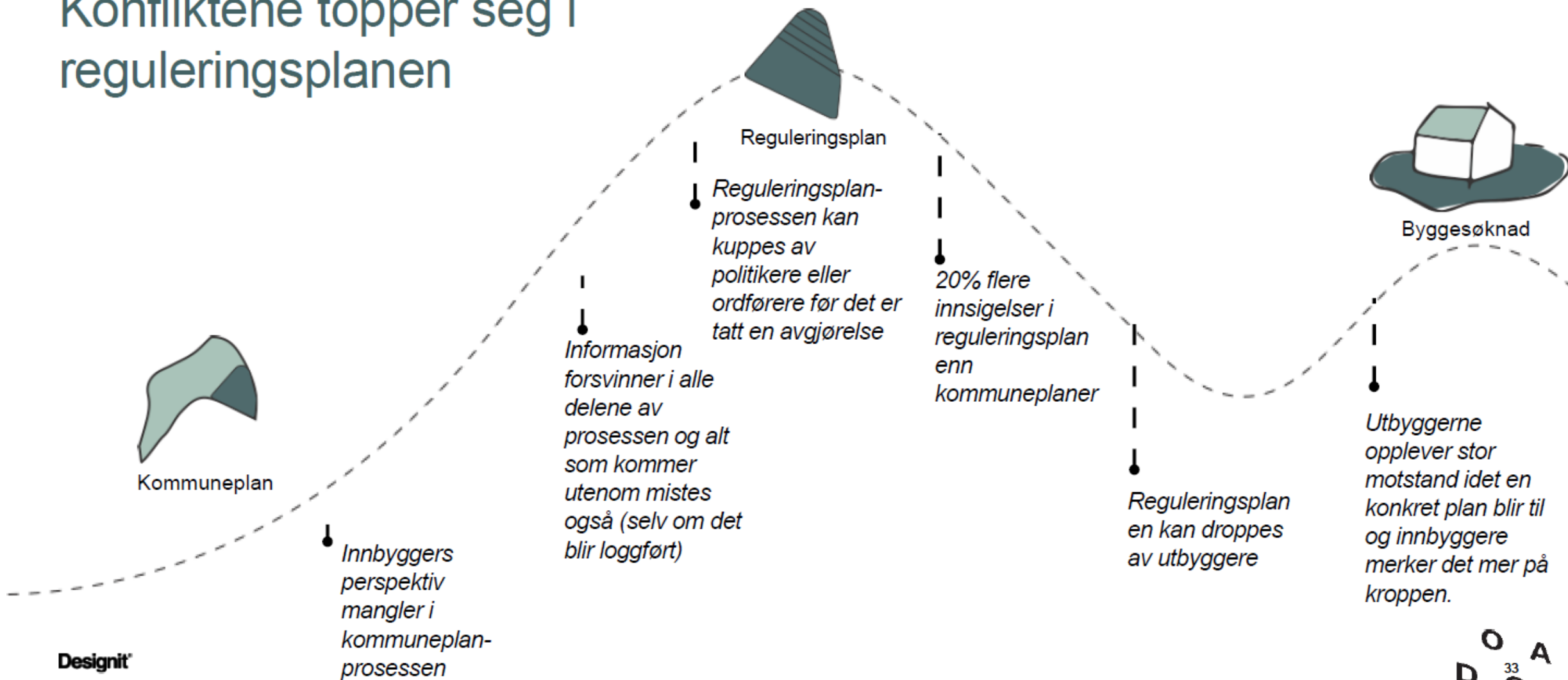
FolkeTråkk er en **visjonær tjeneste** som bidrar til å inkludere innbyggernes behov inn i planprosessene - fra kommuneplannivå til detaljnivå.

Grunnpilaren er en **smart database** som samler informasjon fra ulike eksisterende kilder og presenterer denne sammen med ny innhentet data knyttet til pågående initiativer.

Piloter: Drammen og Flesberg

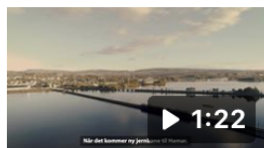

Konfliktene toppet seg i reguleringsplanen

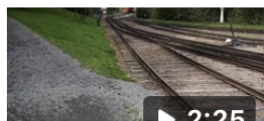

Se alt >

Film - planprogram for Hamar
Bane NOR: InterCity
30. okt. • 2,5 k visninger

Lokomotivet som er på Hamar
jernbane museum er det sam...
Ralf Corneliusen

2018: Sosiale medier er sterke virkemidler

- når mange – men langt fra alle
- effektiv for å skape engasjement
- lett å manipulere
- "fake news"
- erstatter ikke andre medvirkningsformer
- Digitale verktøy gir mange nye muligheter – men vi må lære oss å bruke dem riktig

Veileder

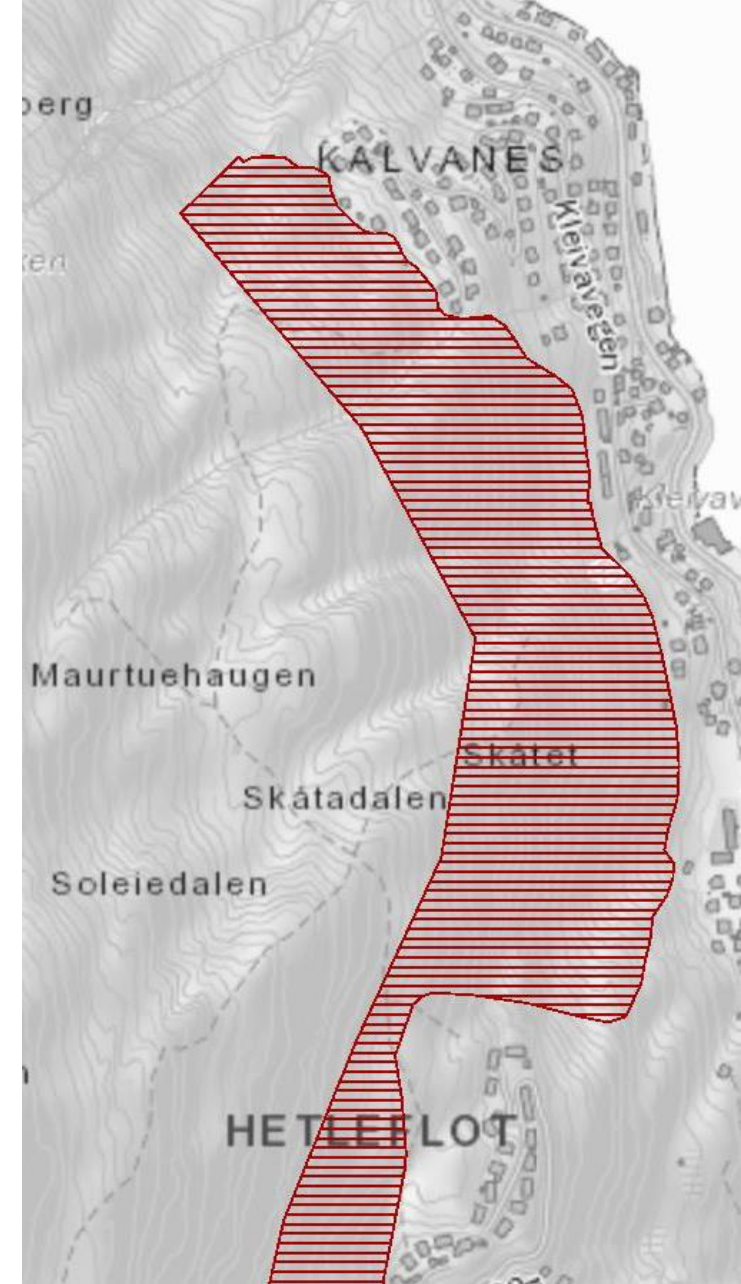
Medvirkning i planlegging

Hvordan legge til rette for økt deltakelse og innflytelse
i kommunal og regional planlegging etter plan- og bygningsloven

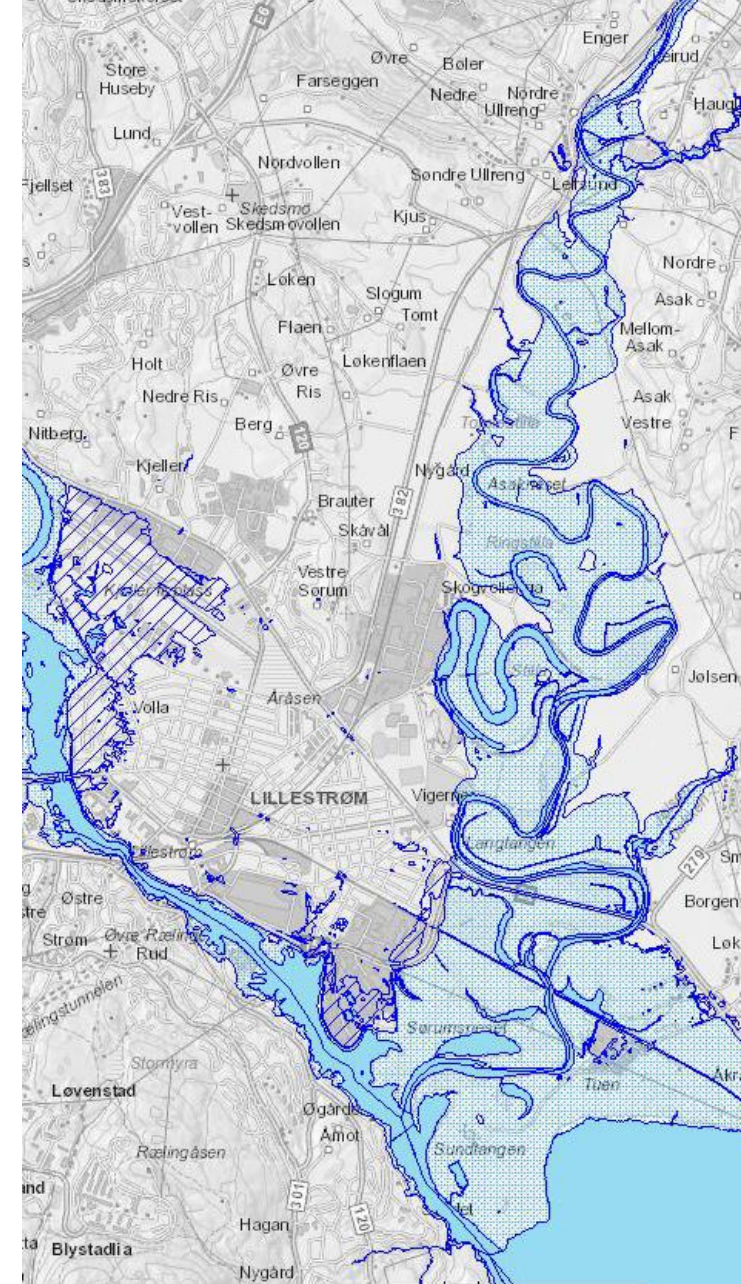
Samfunnssikkerhet i planlegging og byggesaksbehandling – rundskriv H-5/18

- Redegjør for reglene i PBL om samfunnssikkerhet
- Beskriver hvordan samfunnssikkerhet ivaretas i regionale og kommunale planer, byggesak og dispensasjoner
- Ansvarsfordeling mellom myndigheter
- Oversikt over dommer om kommunenes ansvar ved å tillate utbygging i fareområder

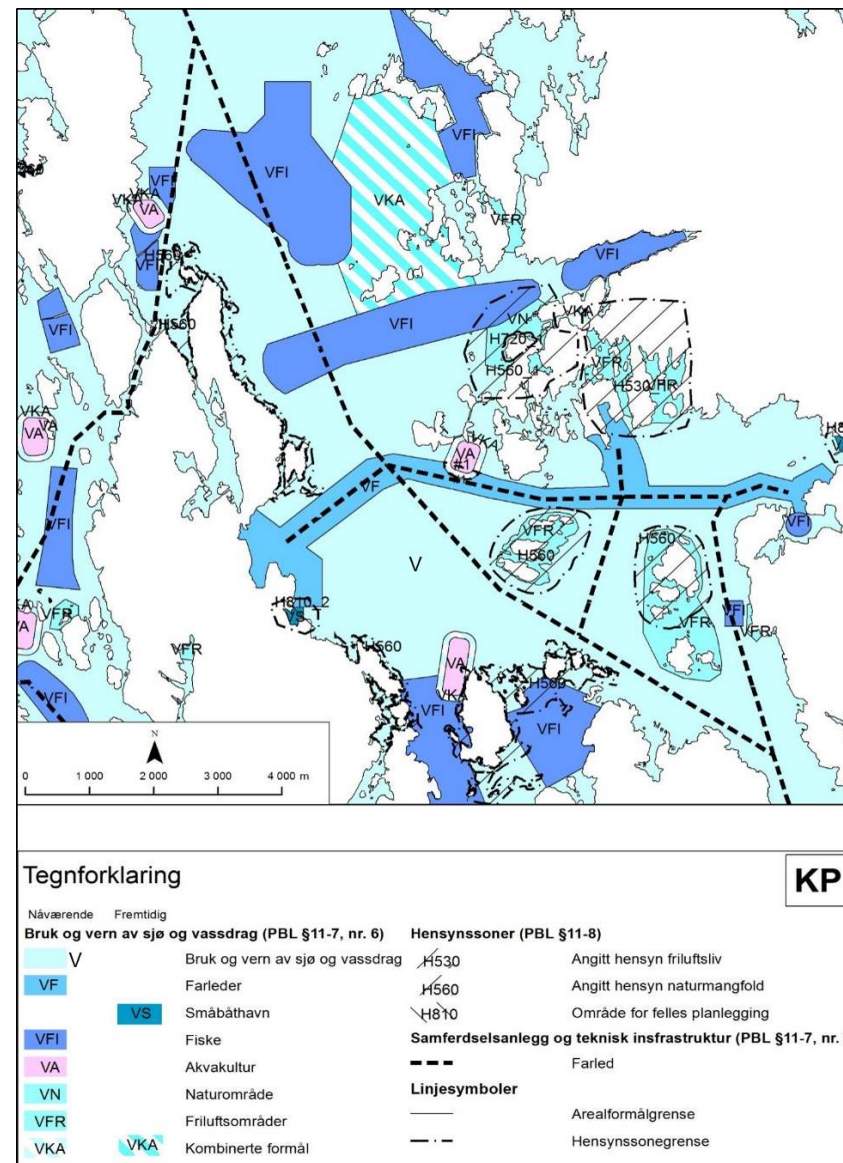
Samfunnssikkerhet skal ivaretas i plan- og byggesaksbehandlingen

- PBL § 3-1 bokstav h
 - *Planer skal fremme samfunnssikkerhet ved å forebygge risiko for tap av liv, skade på helse, miljø og viktig infrastruktur, materielle verdier m.v.*
- Får betydning for hvilke områder som skal bygges ut og hvordan utbyggingen kan skje
- Må være tema fra planstrategi til byggesak
- Må være tema i regional planstrategi
- Revisjon av eldre planer må vurderes

HAV i KMD

- Samfunns- og arealplanlegging etter plan- og bygningsloven (PLAN)
 - Samordning mellom plan og sektorlover
 - Smidig saksbehandling og nødvendige avklaringer
 - Kunnskapsgrunnlag for planlegging i sjøområdene
 - Oppdaterte planer vil styrke kommunenes rolle og handlingsrom i utviklingen av akvakultur og andre sjørettede næringer
 - Redusere konflikter lokalt, mindre dispensasjonssaker
 - Forutsigbarhet for næringen, effektiv saksbehandling
 - Rundskriv om Lover og retningslinjer for planlegging og ressursutnytting i kystnære sjøområder
 - Veiledning om arealplanlegging i sjø

Figur 6: Eksempel på utsnitt av kommuneplanens areal for sjøområder

Meld. St. 18

(2016–2017)

Melding til Stortinget

Berekraftige byar og sterke distrikt

Regjeringen ønsker å legge til rette for bedre og raskere planavklaringer i sjø. Departementet tar derfor sikte på å utarbeide statlige planretningslinjer for kystnære sjøområder. Disse vil kunne gi signal om samordning og avveining mellom ulike interesser i kystsona gjennom regional, interkommunal og kommunal planlegging.

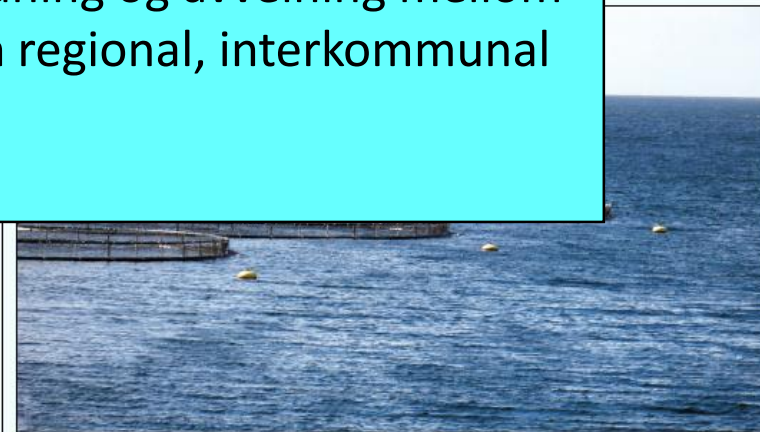
Boks 7.5 Interkommunalt plansamarbeid

Plan- og bygningslova legg opp til at to eller fleire kommunar bør samarbeide om planlegging når det er tenleg å samordne planlegginga over kommunegrensar. Samarbeidet kan omfatte alle plantypar. Kwart kommunestyre gjer endeleg planvedtak for sitt område.

Kystplan Troms er eit samarbeid mellom Troms fylkeskommune og kystkommunane i fylket der målet har vore å revidere arealplanane for sjøområda i heile Troms fylke. Prosjektet starta opp i 2012 med ei økonomisk ramme på 12 millionar kroner, der 2 millionar blei brukte til å utvikle ein finmaska tredimensjonal straummodell for kystområda i heile Troms. Planarbeidet blei organisert som tre interkommunale

kommunar, fylkeskommunen og sektorstyresmakter. Ein har fått fram ny kunnskap om straumtilhøve og smittespreiing og om eksponering for vind og bølger i heile Troms. Det er utgangspunkt for eit utvida kunnskapsgrunnlag til bruk i planlegging av sjøområda framover. Det har òg blitt lagt til rette for enklare tilgang til digitale plandata og planar som vil gjere arbeidet med framtidige revideringar enklare. Samstundes har ein gjennom bruk av nettbaserte GIS-løysingar gjeve auka innsyn og medverknad i planprosessane gjennom digital plandialog.

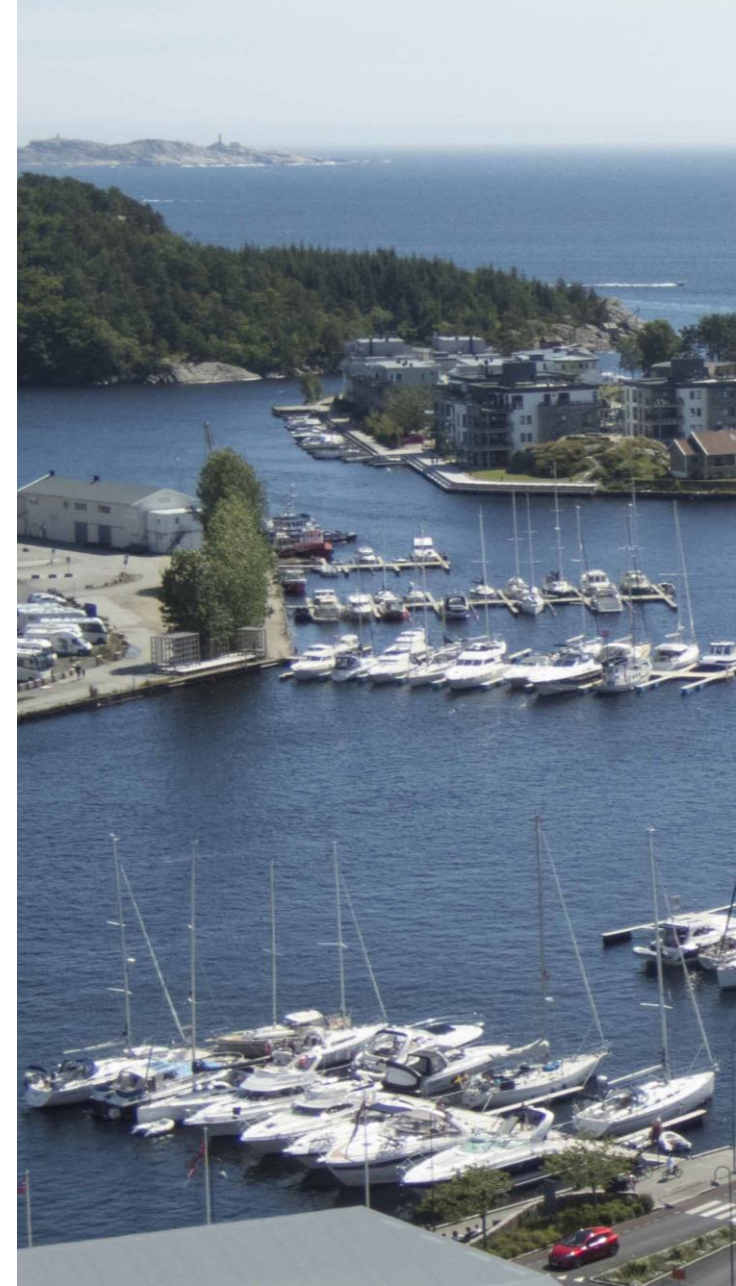
Dei nye kystsonoplanane legg til rette for næringsutvikling og auka verdiskaping for kystnæringane i Troms. Havbruksnæringa har fått større akvakulturareal, auka produksjon og ei i optimal tilpassing. I tillegg til rette for 40 nye sjøområde til ulike fiske- og havbrukslag. Tilgang til eit godt grunnlag som Troms har for vitenskapleg oppdrett av laks og

Figur 7.6 Planlegging av område for akvakultur krev ofte samarbeid på tvers av kommunegrensene.
Foto: Jan Hausken

Lover og retningslinjer for planlegging og ressursutnyttning i kystnære sjøområder – rundskriv H-6/18

- Erstatte rundskriv T-4/96
- Oversikt over lover som har betydning i kystsonen planleggingen og hvordan disse skal samordnes i planlegging etter PBL
- Hovedfokus på kommuneplanens arealdel. Regionale planer og reguleringsplaner omtales kort

Fra pressemeldinga 23.10.18:

"Vil gi kommunene bedre mulighet for planlegging i sjø

Havet er kystkommunenes skattkammer, og aktiv planlegging er viktig for å sikre både lokal verdiskaping og langsiktig bærekraftig utvikling. I vårt nye rundskriv gir vi kommunene råd og veiledning om hvordan de kan løse denne viktige oppgaven, sier kommunal- og moderniseringsminister Monica Mæland."

Fra pressemeldingen forts.

- Det er en rivende utvikling i aktiviteter og næringsliv i sjøområdene, og oppdaterte planer er kommunenes viktigste kort for å sikre verdier og utvikling. Kommunal og regional planlegging sikrer åpenhet og dialog, som er viktig fordi det kan være motstridende interesser i sjøområdene.
- *Kommunene har god erfaring med å planlegge på land. Nå oppfordrer vi kommunene også til å planlegge mer i sjø. Det er viktig både med tanke på næringsutvikling og for god utvikling av ferdsel, friluftsliv og naturmiljø, sier Mæland.*
- Behovet for en helhetlig planlegging, med en god samordning og avklaring av kompetansemyndigheter, har økt. Plan- og bygningsloven er den sektorovergripende loven som skal sikre en slik samordning av statlige, fylkeskommunale og kommunale interesser i arealbruken.
- *Et avklart forhold mellom ulike lover og retningslinjer gir kommunene større handlefrihet og gjør planleggingen mer effektiv. Oppdaterte kommuneplaner for sjøområdene vil gi økt forutsigbarhet både for sjørettede næringer og andre interesser i sjøområdene, sier Mæland.*

Tegneregler kommuneplan – sjø og vassdrag

6. Bruk og vern av sjø og vassdrag, med tilhørende strandsone	(6000)						
Bruk og vern av sjø og vassdrag med tilhørende strandsone	6001			CCFFFF	204-255-255	20-0-0-0	
Ferdsel	6100			66CCFF	102-204-255	60-20-0-0	
Ankringsområde	6110			33AF AF	51-175-175	70-0-0-31	
Opplagsområde	6111						
Riggområde	6112						
Farled	6200			66CCFF	102-204-255	60-20-0-0	
Havneområde i sjø	6220			33CCCC	51-204-204	75-0-0-20	
Småbåthavn	6230						
Fiske	6300		2)	6699FF	102-153-255	60-40-0-0	
Akvakultur	6400			FFCCFF	255-204-255	0-20-0-0	
Drikkevann	6500			99CCFF	153-204-255	40-20-0-0	
Naturområde	6600			99FFFF	153-255-255	40-0-0-0	
Friluftsområde	6700						
Kombinerte formål i sjø og vassdrag med eller uten tilhørende strandsone	6800		1)	CCFFFF FFFFFF	204-255-255 255-255-255	20-0-0-0 0-0-0-0	

Tegneregler reguleringsplan – sjø og vassdrag

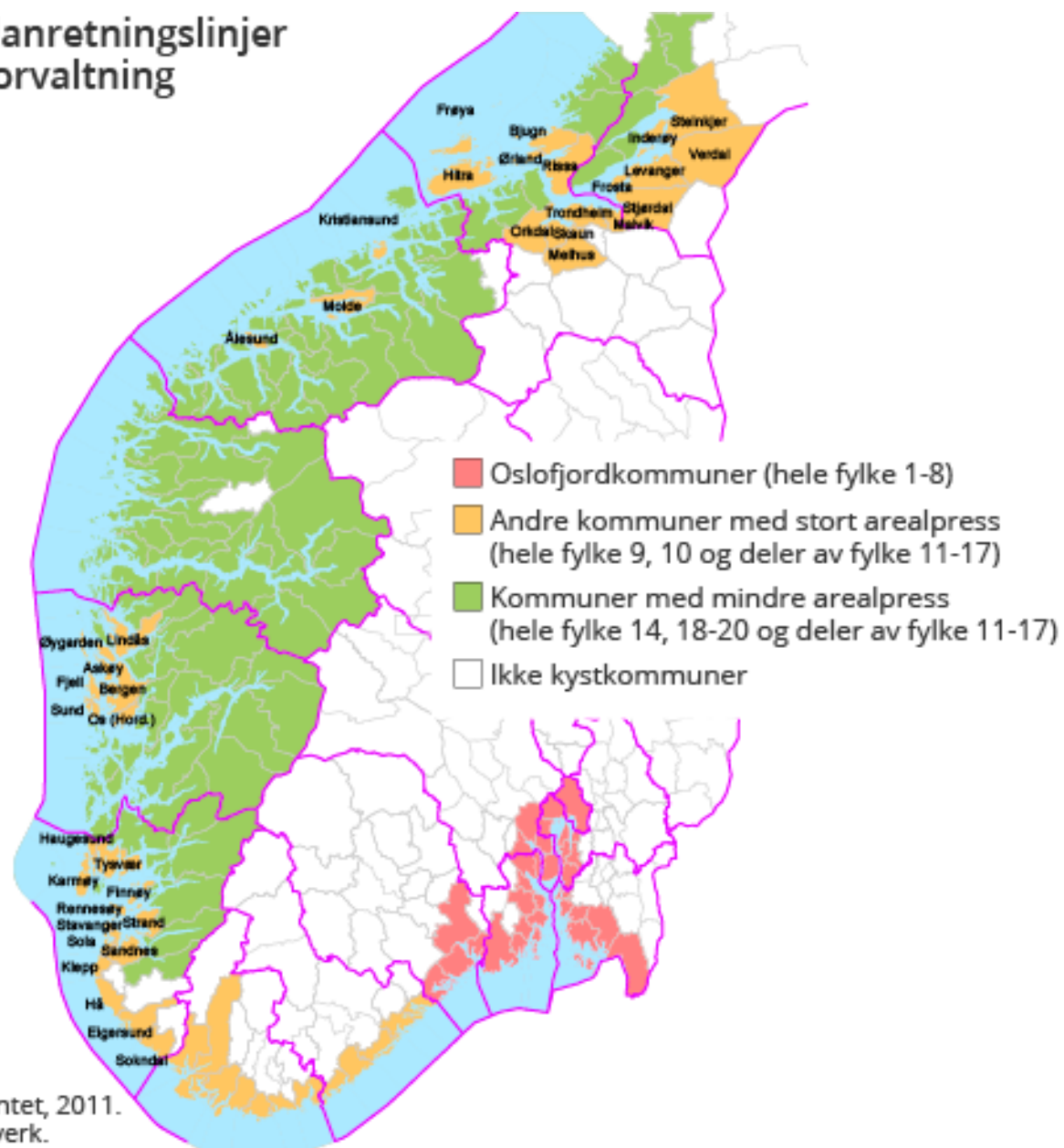
6. Bruk og vern av sjø og vassdrag	(6000)		
Bruk og vern av sjø og vassdrag med tilhørende strandsone	6001		
Ferdse	6100		Ferdse
Ankringsområde	6110		Ankringsområde
Opplag	6120		Opplag
Riggområde	6130		Riggområde
Farled	6200		Farled
Hoved- og biled	6211		Biled
Havneområde i sjø	6220		Havneområde i sjø
Småbåthavn	6230		Småbåthavn
Bøyehavn	6240		Bøyehavn
Fiske	6300		Fiske
Fiskeområde	6310		Fiskeområde
Låsettingsplasser	6320		Låsettingsplasser
Gytefelt eller oppvekstområde for yngel	6330		Oppvekstområde yngel
Akvakultur	6400		Akvakultur
Akvakulturanlegg i sjø og vassdrag	6410		
Akvakulturanlegg i sjø og vassdrag med tilhørende landanlegg	6420		
Fangstbasert levendelagring	6430		
Drikkevann	6500		Drikkevann
Naturområde	6600		Naturområde
Naturområde i sjø og vassdrag	6610		
Naturområde i sjø og vassdrag med tilhørende strandsone	6620		
Friluftsområde	6700		Friluftsområde
Friluftsområde i sjø og vassdrag	6710		
Friluftsområde i sjø og vassdrag med tilhørende strandsone	6720		
Idrett og vannsport	6760		Idrett/Vannsport
Badeområde	6770		Badeområde
Kombinerte formål i sjø og vassdrag med eller uten tilhørende strandsone	6800		
Angitt formål i sjø og vassdrag med eller uten tilhørende strandsone kombinert med andre angitte hovedformål	6900		

Statlige planretningslinjer for strandsonen

Statlige planretningslinjer for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen (2011) utdyper loven og gir statlige føringer for kommunenes og fylkeskommunenes planlegging.

Forbudet gjelder ikke der annen byggegrense er fastsatt i kommuneplanens arealdel eller reguleringsplan. Det gjelder heller ikke der kommunen har gitt bestemmelser i kommuneplanens arealdel om oppføring av nødvendige bygninger, mindre anlegg og opplag som skal tjene til landbruk, fiske, akvakultur eller ferdsel til sjøs.

Figur 3. Statlige planretningslinjer for differensiert forvaltning av strandsonen

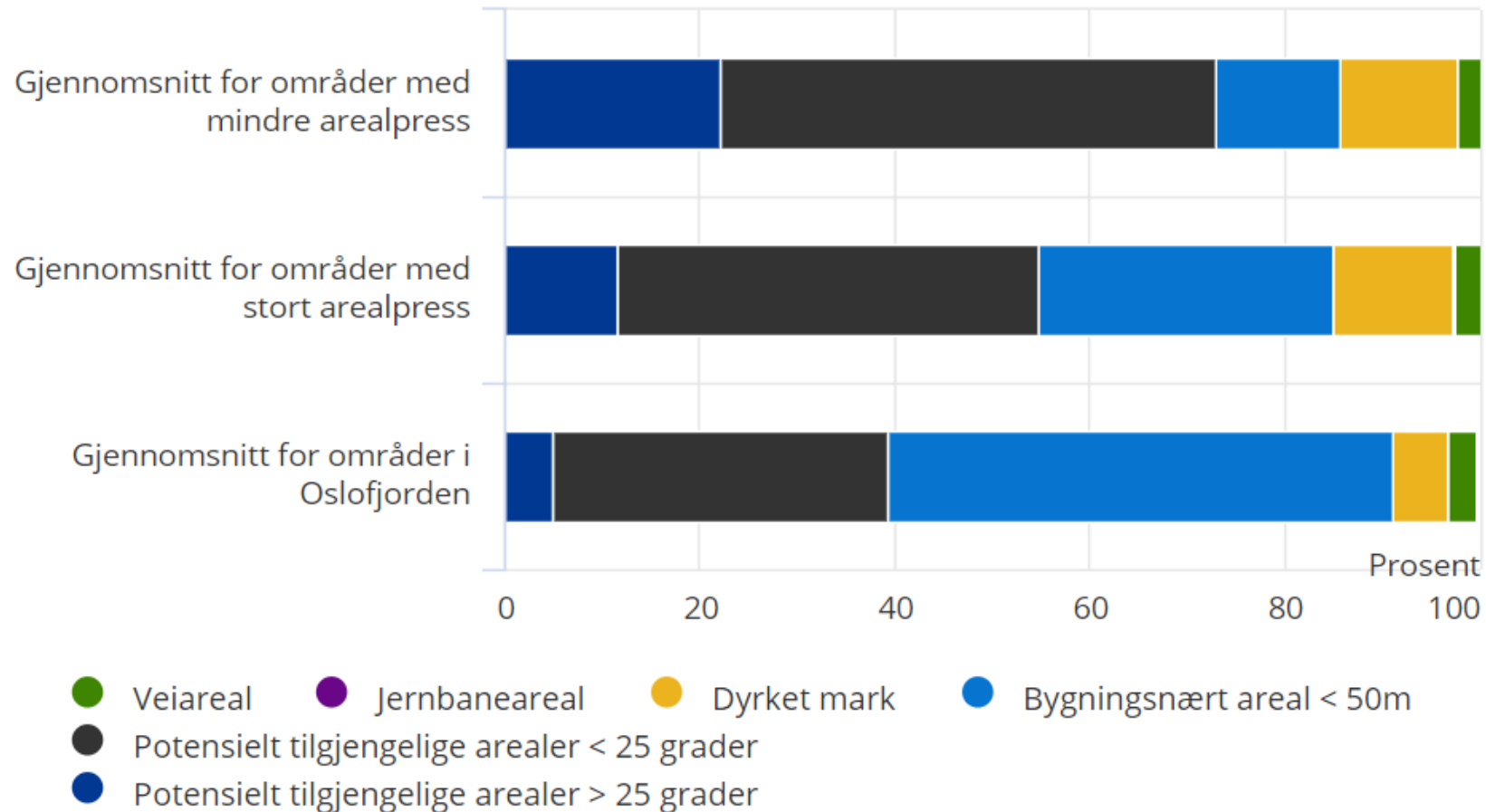
Kilde: Miljøverndepartementet, 2011.
Kartgrunnlag: Statens kartverk.

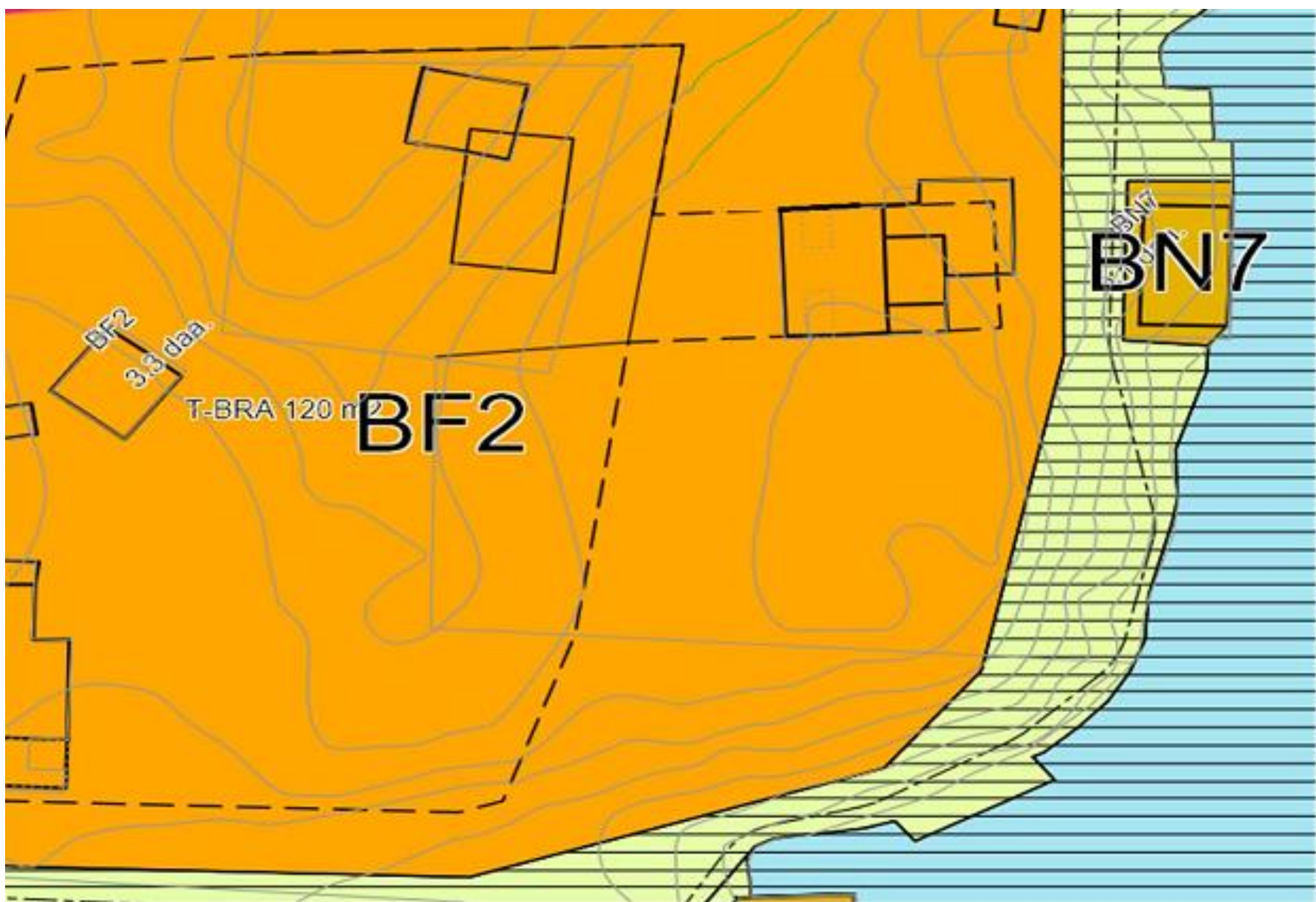
Kart over potensielt tilgjengelig strandsone

Kilde: SSB.

Arealstatus i strandsonen og fordeling av menneskelige inngrep i kommuner langs Oslofjorden og øvrige kommuner med stort og mindre press. 1. januar. 2018.

RpJuridiskLinje/ ..RPJURLINJE					
Regulert tomtegrense	1203	0,25			
Eiendomsgrense som skal oppheves	1204	0,20	2,0	1,5	
Bygg, kulturminner, mm som skal bevares	1210	1,0			
Byggegrense	1211	0,35	4,0	2,0	
Planlagt bebyggelse	1213	0,35			
Bebyggelse som inngår i planen	1214	0,5			

Teknologisk utvikling

Byvekstavtaler – verktøy for bærekraftig byutvikling

- Klimavennlig byutvikling med nullvekst i personbiltransporten
- Boliger og arbeidsplasser må lokaliseres nær kollektivknutepunkter
- God samordning av areal- og transportpolitikken
- Forpliktende samarbeid mellom stat, fylkeskommune og kommuner

Byvekstavtaler for 9 byområder

- De to første byvekstavtalene: Bergensområdet og Nord-Jæren
- For Oslo og Akershus er det inngått en bymiljøavtale og en byutviklingsavtale
- For Trondheimsområdet er det inngått en bymiljøavtale
- Alle disse avtalene skal reforhandles til byvekstavtaler – oppstart i 2018
- De 5 andre byområdene er: Tromsøområdet, Kristiansandsområdet, Grenland, Buskerudbyen og Nedre Glomma
- Utvidelse til flere byer? Vurderes i tilknytning til kommende NTP-periode 2022-2033

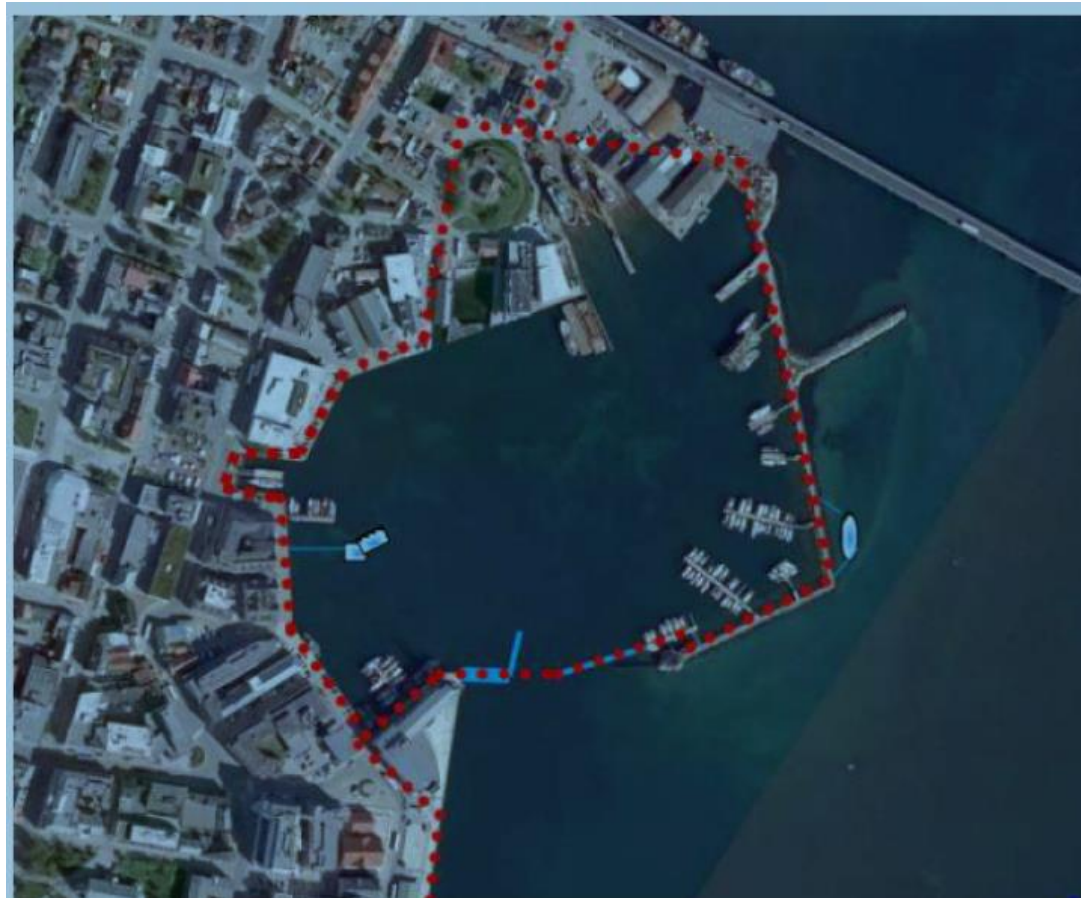
Klimatilpasning

- Statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning.
 - Vedtatt ved kongelig resolusjon 28. september 2018
 - Vekt på å forebygge gjennom planlegging
- Oppfølging NOU overvann
 - Lovendringer – kommer snart
 - Nye hjemler for styring av overvann i planbestemmelser om avrenning, vassdragets kapasitet m.v.
 - Bestemmelser i byggesaksdelen kommer seinere
 - Kart- og planforskriften – formål og tegneregler ift flom/overvann
 - Blågrønne strukturer
 - Vannlinjer

Transformasjon i byområder

- Departementet har satt i gang et arbeid knyttet til fortetting, transformasjon og eiendomsdanning i byområder for å få til raskere planlegging og utbygging.

Viktige prinsipper for jordvernet

- **SPR for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging (SPR-BATP):**
- "Det skal legges særlig vekt på høy arealutnyttelse, fortetting og transformasjon"
- "Potensialet for fortetting og transformasjon bør utnyttes før nye utbyggingsområder tas i bruk."
- "Planleggingen av utbyggingsmønsteret og transportsystemet skal omfatte alternativvurderinger som beskriver konsekvenser for miljø og samfunn."
- "Ved forslag om omdisponering av verdifull dyrket eller dyrkbar jord, bør potensialet for fortetting og transformasjon være kartlagt."

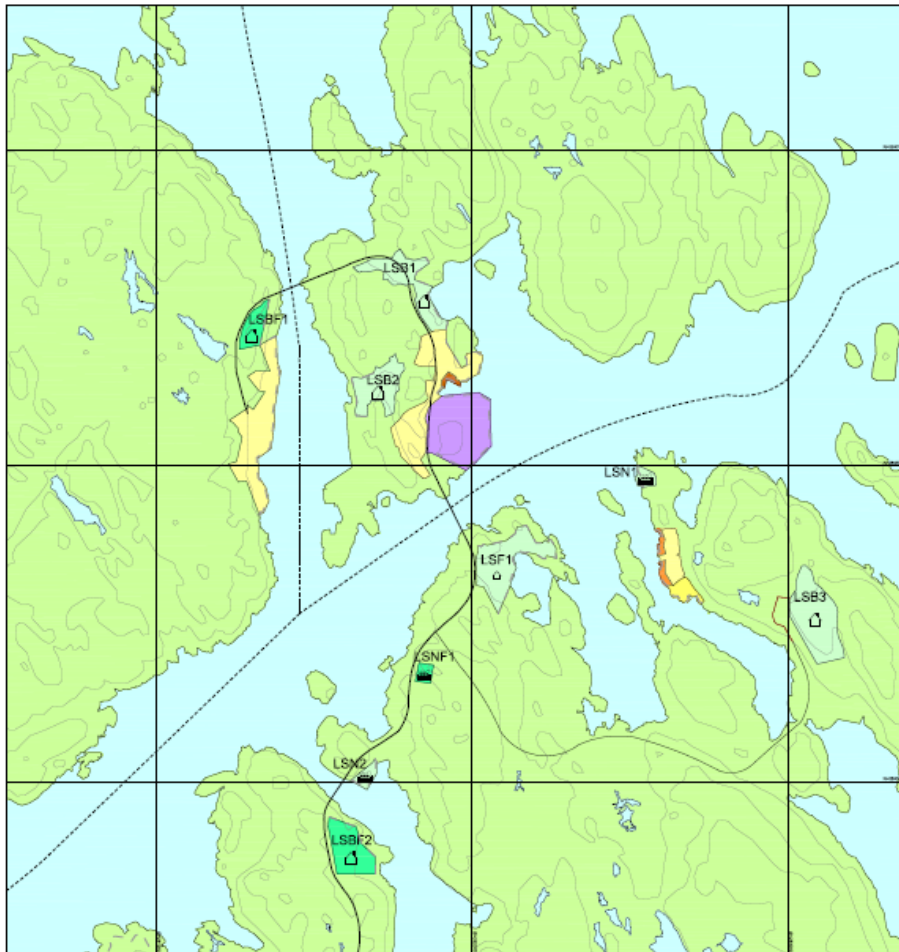
Oppdatering av jordvernstrategi

- Regjeringen har lagt fram en oppdatert jordvernstrategi i budsjettet for 2019, etter anmodning fra Stortinget.
- Det nasjonale jordvernmålet beholdes
 - årlig omdisponering under 4 000 dekar innen 2020
- **1. oktober 2018** sendte LMD-ministeren brev til fylkesmennene, med kopi til kommunene, for å klargjøre jordvern som nasjonal eller vesentlig regional interesse i kommunenes planlegging.

Planlegging for spredt utbygging

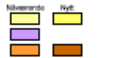
- Mye av bebyggelsen ligger i landbruks-, natur-, friluft- og reindriftsområder (LNFR)
- Ønskelig å angi dette i kommuneplaner – gi bestemmelser om størrelse, utforming, sikre at hensyn til flom og skred, jordvern, reindrift, naturmangfold etc. er ivare tatt
- Forenkling – mindre behov for dispensasjoner

Forenklet utdrag av tegnforklaring - PBL §11 Kommuneplanens arealdel

§11-7. Nr. 1 - Bebyggelse og anlegg

- Boligbebyggelse
- Næringsbebyggelse
- Andre typer bebyggelse og anlegg

§11-7. Nr. 5 Landbruks-, natur- og friluftsmål samt reindrift

- LNFR
- Spredt boligbebyggelse
- Spredt næringsbebyggelse
- Spredt næringsbebyggelse

§11-7. Nr. 6- Bruk og vern av sjø og vassdrag med tilhørende strandsoner

- Bruk og vern av sjø og vassdrag med tilhørende strandsoner

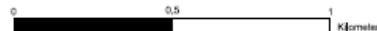

Linjesymbol

- KoGrense
- KoArealGrense
- Hovedveg
- Adkomstveg
- Ferd
- Byggegrense

Målestokk: 1:15000 (A4)

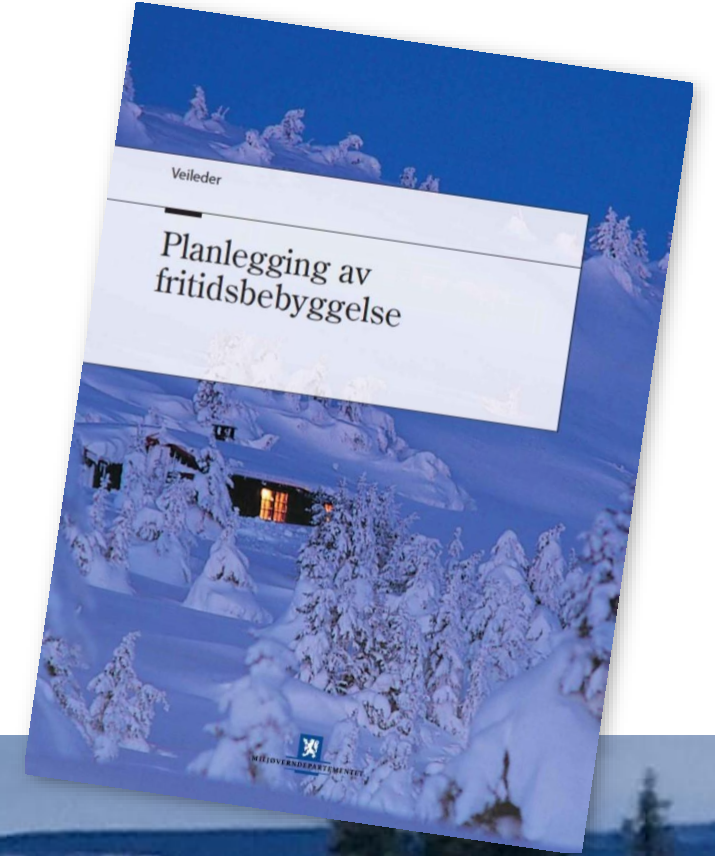

Det kommer en egen veileder for bruk av spredt bebyggelse i LNFR-områder

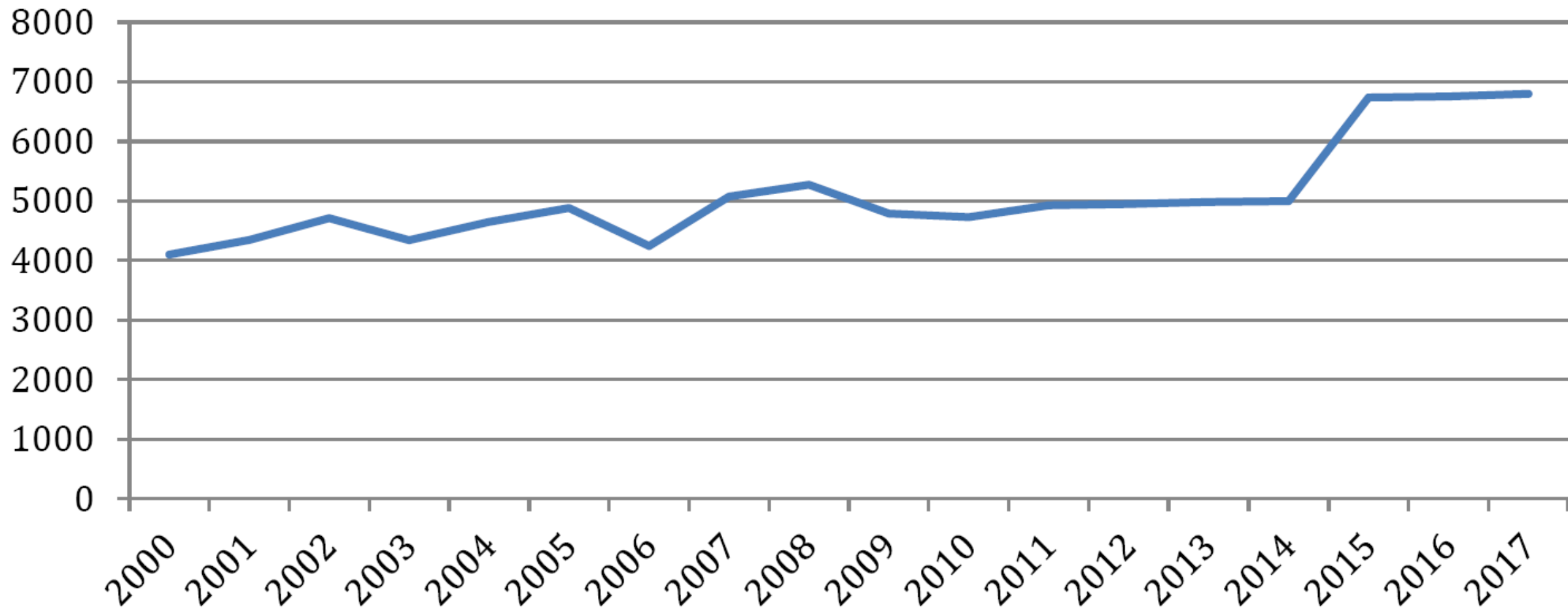

Fjell og fritidsbebyggelse

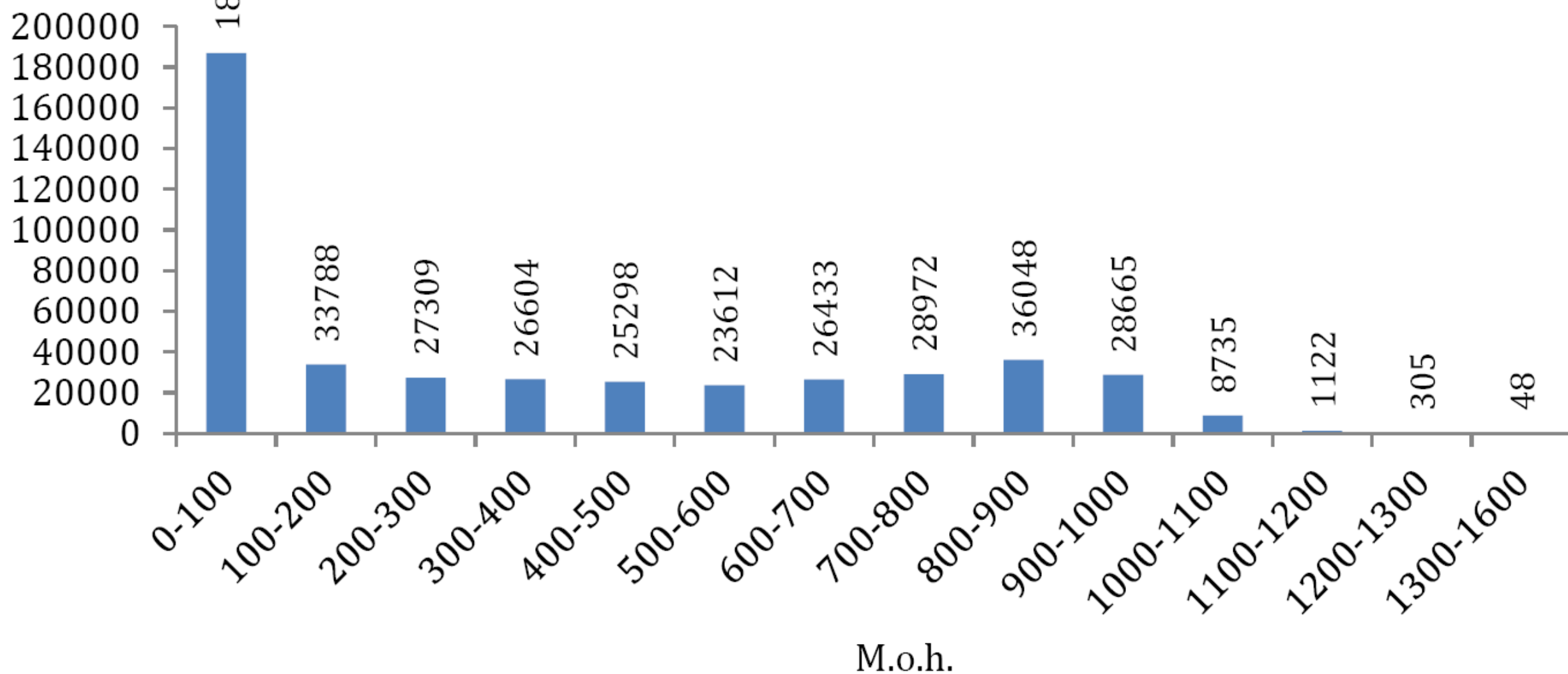
- Revidere veileder om planlegging av fritidsbebyggelse
- Hytteomsetning: 20 mrd pr år – lokal verdiskaping
- 4500 nye hytter pr år – arealbruk, infrastruktur, inngrep
- Toboligsamfunnet – gjennomsnittshytta brukes 49 dager i året
- Helhetlig planlegging utvikling og vern i fjellområdene – vurdere statlige planretningslinjer
- Regional planlegging – viktig virkemiddel for fjellet

Fullførte fritidsbygninger. Tilbygg/påbygg er inkludert. Årlige tall.

Antall fritidsbygg etter høyde over havet. År 2016

Kilde: Statistisk Sentralbyrå. Bearbeidet av Norsk Turistutvikling AS

Digital plan- og byggesaksprosess

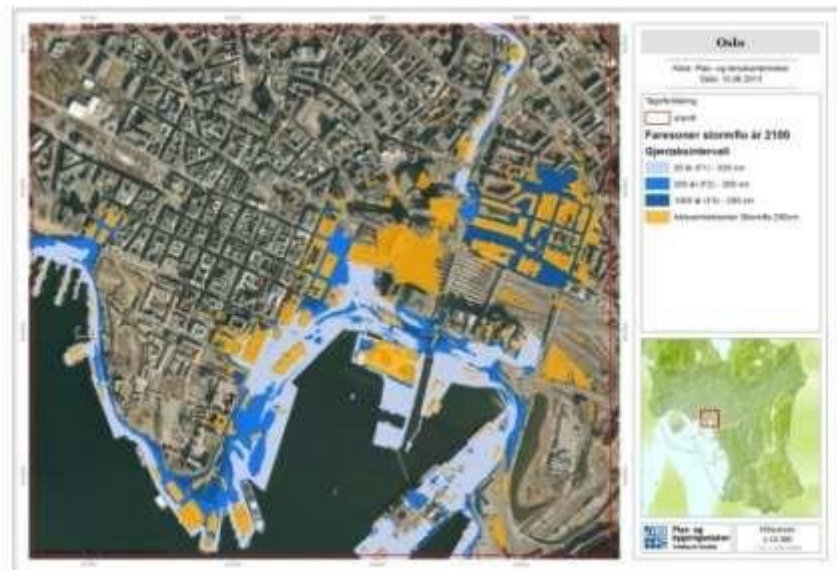
Kunnskapsgrunnlag

- Digitale geodata
- Tilgang og kobling av data

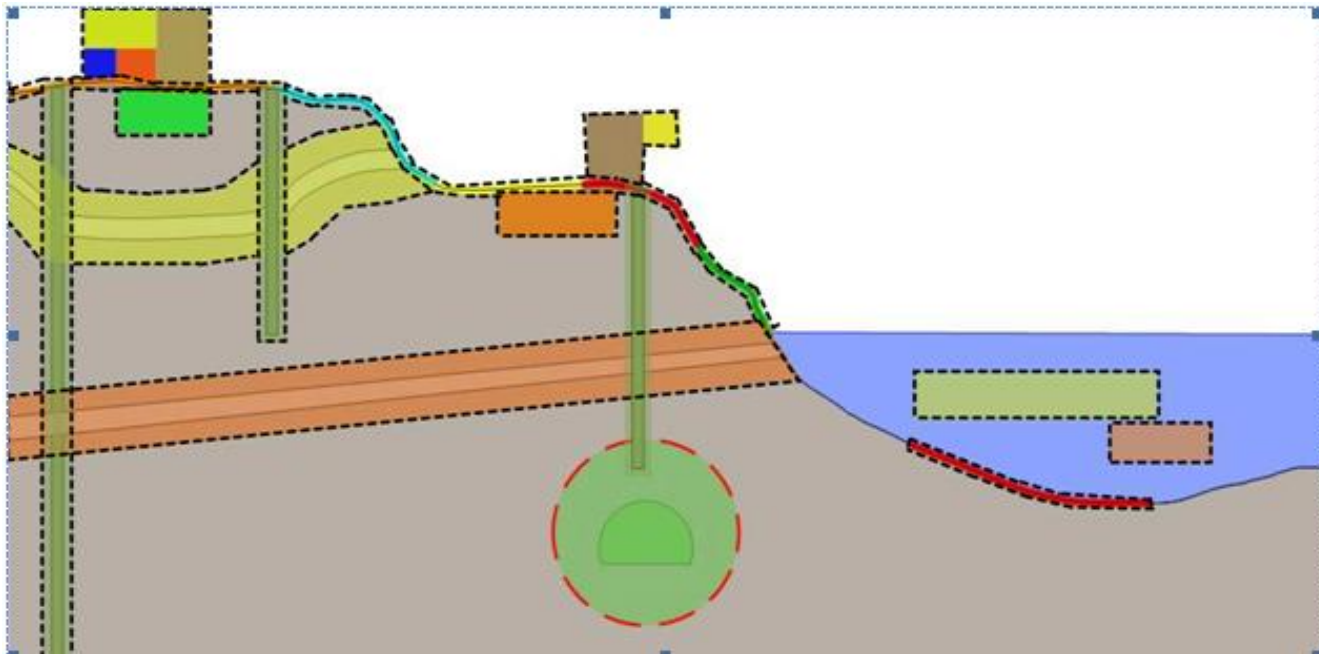

Verktøy for presentasjon og deltakelse

- Digitale planregistre
- Digital plandialog

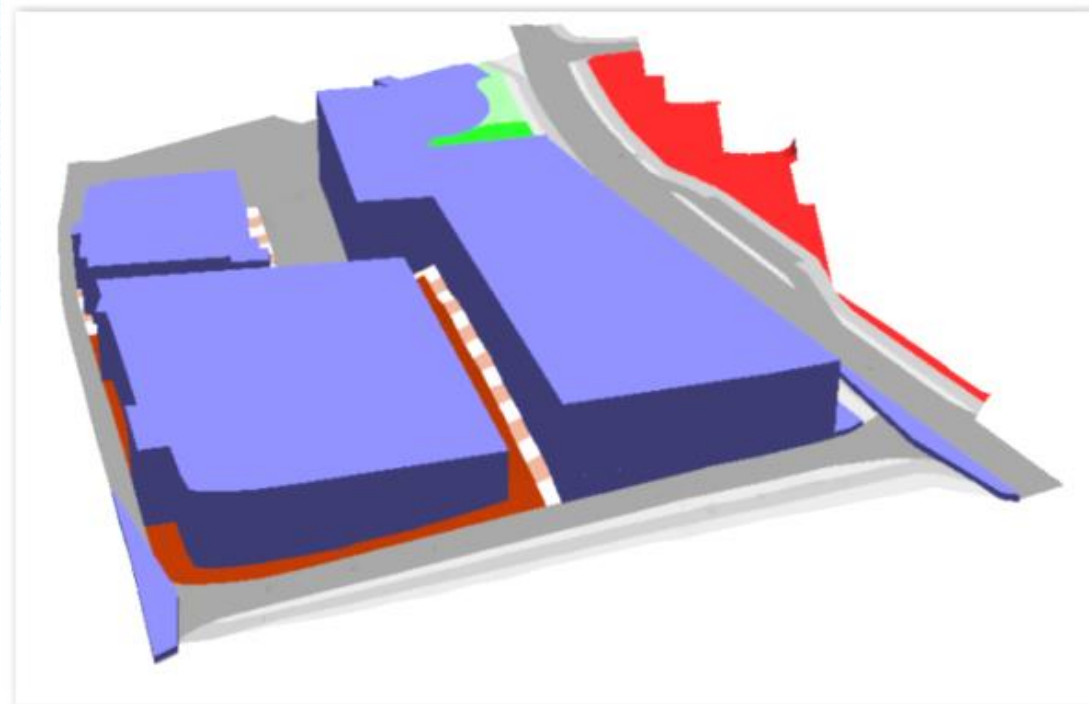

3-dimensjonale planer

Figur. E. Leivestad, Bergen kommune

Behov for bedre planlegging i flere retninger
(volumer) og nivåer, spesielt i byområder
over, på og under bakken

Test av - mulighetsrom/byggegrense i 3D – hva blir utsikten i bunnen av skibakken?

Illustrasjon av forslått
ny fritidsbebyggelse,
Skeikampen

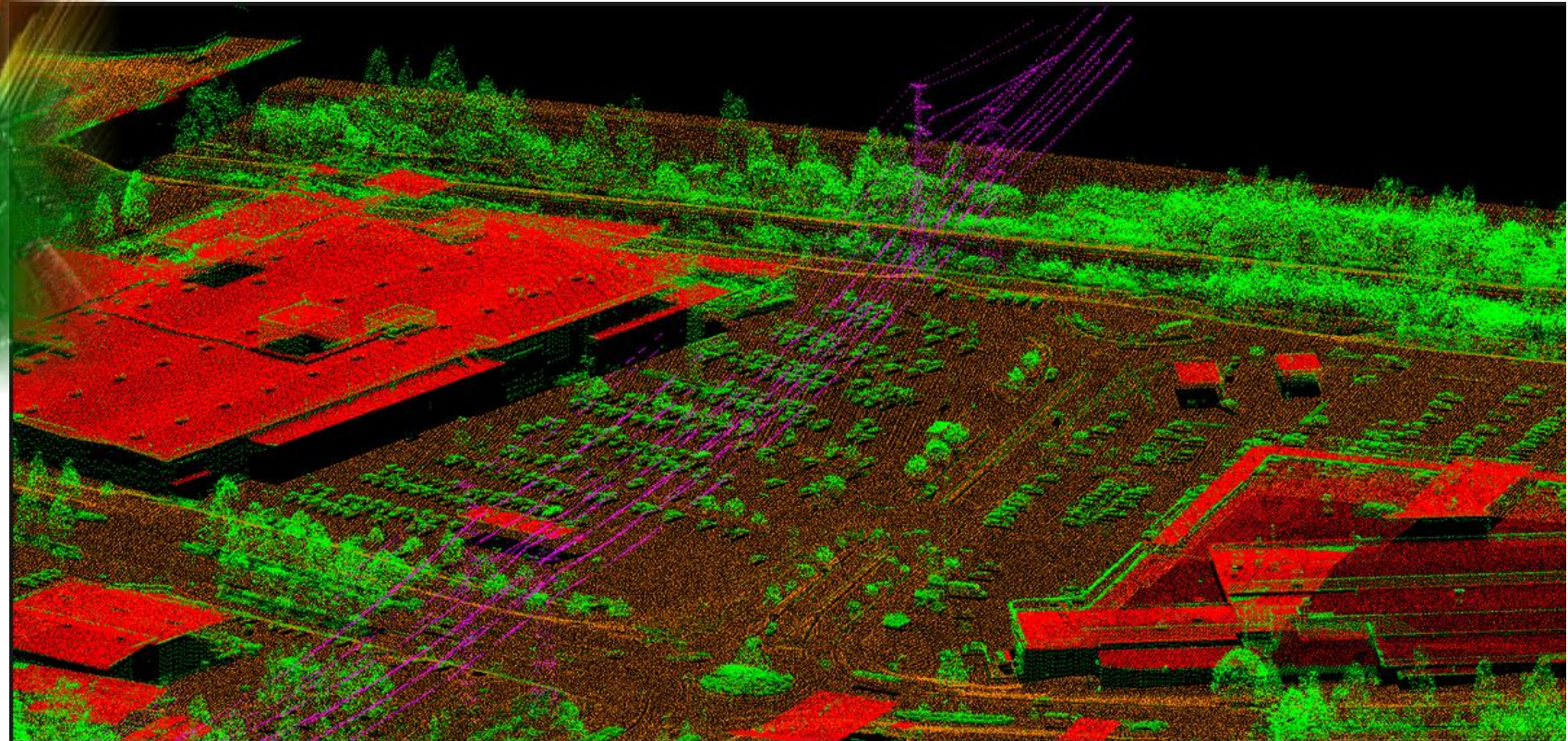
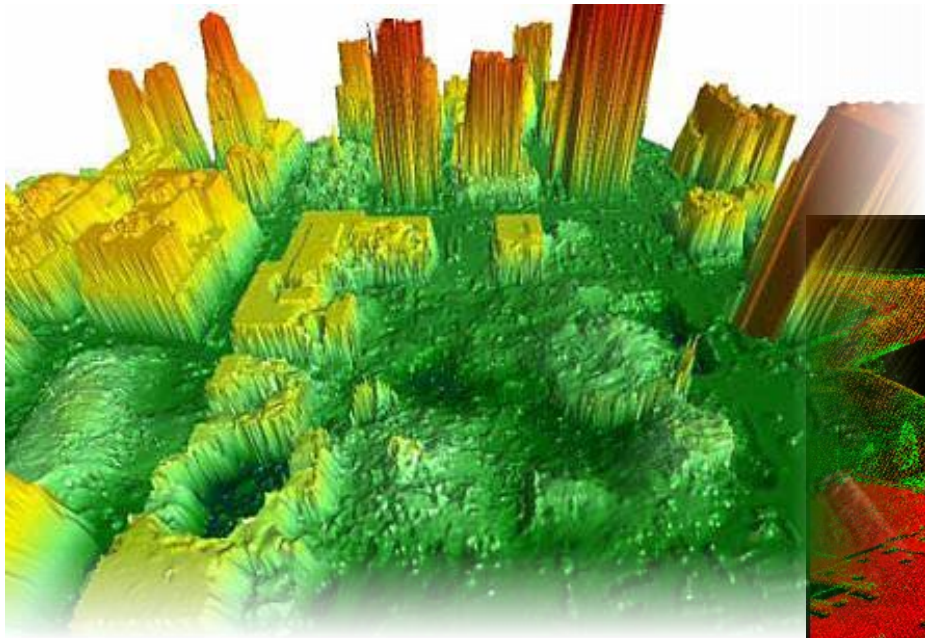

3D pilot – reflekterer ikke reell plan / planforslag

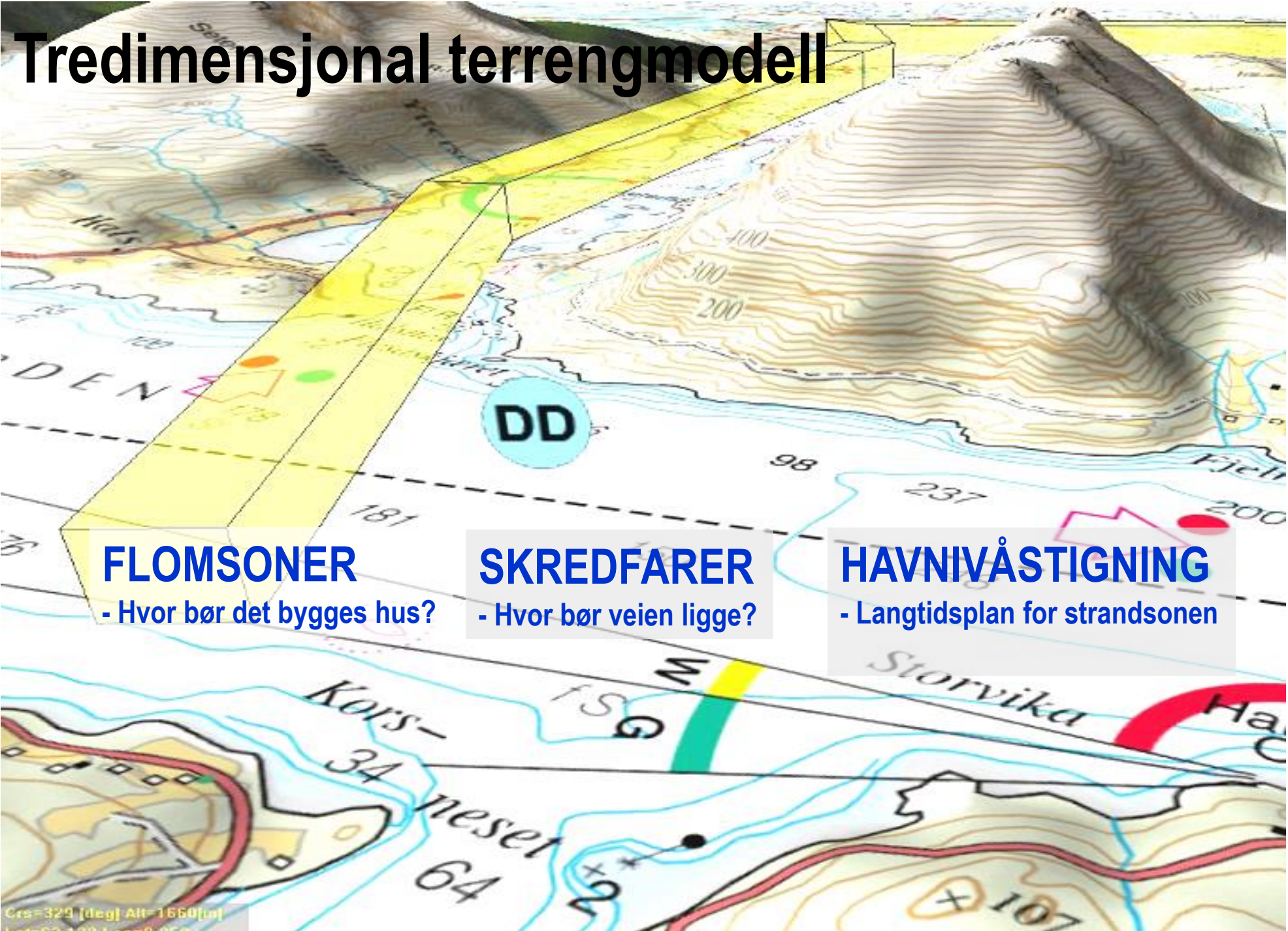

Hallsteingård - Trondheim kommune
(Trimble + Norconsult)

NASJONAL DETALJERT HØYDEMODELL

Tredimensjonal terrengmodell

FLOMSONER

- Hvor bør det bygges hus?

SKREDFARER

- Hvor bør veien ligge?

HAVNIVÅSTIGNING

- Langtidsplan for strandsonen

Evaluering av plan- og bygningsloven (EVAPLAN 2008)

Takk for meg!

www.planlegging.no

Plansjer om barnetråkk og folketråkk lånt fra DOGA – Ingvil Aarholt Hegna